

VARBININKŲ BALSAI

Metai VII

BIRŽELIO (JUNE), 1923

No. 6

**LMPSA. FINANSINĖ APYSKAITA
UŽ BALANDĮ, 1923 M.**

Kuopos	Miestas	Suma
36	Minersville, Pa.	\$4.35
54	Scranton, Pa.	2.65
66	Los Angeles, Cal.	1.80
37	Grand Rapids, Mich.	7.40
16	Springfield, Ill.	.75
4	Elizabeth, N. J.	2.70
22	Montello, Mass.	4.00
51	Collinsville, Ill.	1.65
65	Rumford, Me.	2.70
58	Chicago, Ill.	1.80
48	Wilkes Barre, Pa.	1.95
89	Milwaukee, Wis.	.75
8	Lawrence, Mass.	2.40
93	Brooklyn, N. Y.	7.20
54	Scranton, Pa.	2.10
61	Lowell, Mass.	1.05
94	Benton, Ill.	1.30
87	Clinton, Ind.	1.50
5	Rockford, Ill.	7.10
24	Cleveland, Ohio.	3.30
106	Johnston City, Ill.	21.60
72	Kenosha, Wis.	3.95
100	Hudson, Mass.	4.25
1	Brooklyn, N. Y.	12.30
92	Chicago, Ill.	1.95
70	Racine, Wis.	.90
36	Minersville, Pa.	3.45
15	Ansonia, Conn.	2.70
119	Royalton, Ill.	2.70
126	Portage, Pa.	3.55
115	Roseland, Ill.	\$2.65
17	Detroit, Mich.	5.70
26	Rochester, N. Y.	4.50
81	Chester, Pa.	.90

60	Pittsburgh, Pa.	2.70
4	Elizabeth, N. J.	1.95
85	Nashua, N. H.	3.90
9	Chicago, Ill.	5.25
51	Collinsville, Ill.	3.00
12	Waterbury, Conn.	4.20
117	Westville, Ill.	4.20
114	Zeigler, Ill.	2.45
66	Los Angeles, Cal.	1.05
110	East St. Louis, Ill.	1.20
108	West Frankfort, Ill.	1.90
34	Fitchburg, Mass.	3.35
37	Grand Rapids, Mich.	4.00
38	Paterson, N. J.	3.45
118	Auburn, Ill.	1.00
	Viso	\$173.15
36	kuopa aukavo del lapelių	3.00
	Viso	\$176.15

IŠLAIDOS:

"Laisvė" už 30,000 lapelių	\$90.00
R. Wintirgalder už peržiūrėjimą knygų	20.00
Narinės mokesčiai už balandį	112.71
Viso	\$222.71

SUTRAUKA:

Balansas kovo mėn.	\$535.34
Įplaukos balandžio mėn.	176.15
Viso	\$711.49

Išlaidų

Gegužės 1 d. išde lieka	\$488.78
LMPSA. Centro Sekretorė O. Šimoliuniūtė.	
LMPSA. Centro Išdininkė M. Račkauskienė.	

KAS REMIA "DARBINIŲ BALSĄ".

LMPSA. 60 kp. iš Pittsburgh, Pa. prisiuntė auką \$2.75.

ADPLS. 23 kp. iš Zeigler, Ill. aukavo iš savo išdo \$5.00.

LMPSA. 92 kp. iš Chicagos, Ill. aukavo \$5.00.

LMPSA. 17 kp. iš Detroit, Mich. prisiuntė auką \$11.51.

Dr. J. J. Kaškiaučius prisiuntė Pirmosios Gegužės dovaną \$100.00.

LMPSA. 37 kp. iš Grand Rapids, Mich. aukavo \$10.00.

Viso 134.26.

Smagu pažymėti šita aukotojų sąrašą, kurie prisidėjo prie sutvirtinimo "Darbininkų Balso". Tame sąrašo, tai Dr. J. J. Kaškiaučius duoda puikų pavyzdį ir kitiems profesionalams, kurie randasi darbininkų tarpe, kad ir jie pasirodytų savo aukomis visuomenės akyse, kad ir jie remia tas darbininkų įstaigas, kurios gina darbininkų klesos reikalus.

Dar yma daug LMPSA. kuopų, kurios dar nei sykio neaukojo del "Darbininkų Balso", tai laukiame jų jų pasirodymo. Kurios bus sekancios i aukotojų sąrašą?

Širdingai ačiu už aukas.

O. Šimoliuniūtė.

"Darbininkų Balso" Adm.

PROTOKOLAS

LMPS. 1-mo rajono konferencijos, atsibuvusios 25 d. kovo, 1923 metų, Brooklyn, N. Y.

Konferenciją atidarė rajono organizatorė M. Paukštienė 11 val. ryte. Mandatų peržiūrėjimui paskirta draugės: Vasikoniūtė, Bočkiūtė ir Pėčiuvienė. Laike mandatų peržiūrėjimo, pasakytos prakalbėlės per drgg. Dėdelę ir Bimbą. Mandatų peržiūrėjimo komisija raportavo, kad konferencijoj dalyvauja 23 delegatės nuo 10 kuopų. Nutarta neduot sprendžiamo balso rajono valdybai. Konferencijos pirmininke išrinkta drg. A. Jurevičienė. Skaitytas protokolai praeitos konferencijos — priimtas.

Valdybos raportai: Organizatorės, protokolų raštininkės, turtų raštininkės ir išdininkės raportai priimti. Delegačių raportai iš kuopų darbuotės: iš delegačių raportų paaiškėjo, kad kuopos gerame stovyje ir veikimas yra nemažas, išskyrus 10 kuopą, Newark, N. J., kuri silpnai gyvuoja. Vakarėlio komisija raportavo, kad vakarėlis įvyko, bet pasekmės prastos, kiek įeigų, tiek ir išlaidų.

Komisija peržiūrėjimui centro viršininkų rinkimų blankų raportavo, kad blankas peržiūrėto ir atrado viską tvarkoj.

Nutarta rengt prakalbų maršrutą sveikatos

klausime. Kalbėtoju kviest daktarą Kaškiaučių.

Taipgi pageidaujama, kad tuo pačiu kart būtų parūpintas antras kalbėtojas, kuris kalbėtų politikos klausime. Maršrutą surengt išrinkta komisija iš šių drgg. K. Petrikienė, J. Bimbienė ir Vasikoniūtė. Del pasekmingesnio LMPS. 1-mo rajono kuopų veikimo, nutarta, kad LMPS. 1-mo rajono kuopos tvirtų vaikų mokyklėlės. Tas darbas pavestas rajono valdybai. Išrinkta komisija mokyklėlėms mokytojų parūpinimui iš šių drgg. — K. Petrikienė ir J. Bimbienė. Kadangi buvo nutarta praeitoj konferencijoj, kad kiekviena kuopa surengtų ką-nors rajono arba "Darbininkų Balso" naudai, bet kad lig šiol kuopos nesurengė, išskiriant Elizabeth, tai nutarta, kad kuopų delegatės praneštų savo kuopoms, kad rajonas pageidauja, kad kiekviena kuopa stengtusi parengt kokią nors pramogą.

Nutarta panaikint komisiją, kuri buvo išrinkta vedimui agitacijos už jungimą LMPS. su ADP. Pamatuojant tuo, kad tą klausimą gali rišt visos LMPS. narės per organą ir minima komisija nereikalinga.

Nutarta sekancią konferenciją laikyt Yonkers, N. Y. Konferencija užsitarė 4 val. po pietų.

Pirmininkė A. Jurevičienė.
Raštininkė M. Griciuniūtė.

DARBININKIŲ BALSAS

3
WOMEN WORKERS' VOICE

PIRMAS LIETUVIŲ MOTERŲ DARBININKIŲ ŽURNALAS
Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo Organas

The Women Workers' Voice—Lithuanian Monthly Journal. Published by the Lithuanian Women's Progressive Alliance of America. Editor K. Petrikenė, Manager O. Šimoliuniūtė. Subscription: \$2.00 a year; 6 mo. \$1.00; single copy 15 c. Address: Darbininkų Balsas, 46 Ten Eyck St., Brooklyn, N. Y.

Entered as second-class matter October 5, 1916 at the Post Office at Phila., Pa. under the Act of March 3, 1879. Transferred to Brooklyn, N. Y. July 28, 1920.

Metai VII.

BIRŽELIS (JUNE), 1923.

No. 6.

Tarptautinis Imperializmas Rodo Savo Iltis

MISLINČIUS

Keliom pastarojom savaitėm, tarptautinis kapitalizmas parodė žymaus aktingumo prieš revoliucinį proletariato judėjimą apskritai, o prieš Tarybų Rusiją ypatingai, kaip centrą komunistinės dinamikos.

Imantis Rusijai naujos ekonominės taktikos, t. y., padarius keletą koncesijų kapitalui, pasaulio buržuazija pradėjo rankas iš džiaugsmo sau trinti, būk Rusija grįžtanti į prieš-revoliucinę stadiją, būk ji grąžinanti savo šalin kapitalizmą. Vienok Tarybų Rusija parodė, kad ji moka netik eiti pirmyn, bet, kartais, ir pasitraukt žingsnį-kitą, kad tuomi laimėjus svarbų strateginį punktą. Pasiekusi to punkto, Rusija pasakė: gana koncesijų kapitalui! Tuomi, žinoma, ji pavertė buržuazijos viltį ir ružavas svajones į apmaudą ir nusiminimą. Nusiminimas veda į desperaciją prie eksesų.

Luzanos Tarptautinėj Konferencijoj, visai dar nesenai, Rusija pasakė savo nuomonę kas del Artimųjų Rytų ir Mažosios Azijos klausimo; ji drąsiai stoji prieš Anglijos ir Francijos grobimo politiką. Ji pasakė, kad be Rusijos sutikimo Dardanelių ir Bosforo klausimai nebus išrišti; ji reikalavo palikimo ramybėj Turkijos ir visiško už-

darymo karo laivam Dardanelių ir Bosforo sąsmaugų.

Rusijos taktika, tai buvo kaulas gerk-lėj tarptautiniam imperializmui. Nedyvai todėl, kad tasai imperializmas pradėjo jieškoti atkeršijimo būdų savo priešui. Pradėta buvo smarki propaganda prieš Tarybų Rusiją visose šalyse. Anglija pasiuntė savo karinę misiją Rumunijon, kad kursčius tą šalį prie karo žygių. Toji komisija slankiojo Rusijos pasieniais (Bešarabioj) ir uostinėjo Rusijos karines jėgas. Dar visai nesenai toj pačioj Rumunijoj lankėsi Pilsudskis, tasai Pabaltės Valstybių žandaras. Įžymiausias Francijos karo vadas, maršalas Fošas, irgi trunkėsi po Lenkiją i darė karinio pobūdžio suokalbius prieš Tarybų Rusiją. Mat, Francijai ir Anglijai yra kur kas patogiau sukurstyti Pabaltės Valstybės prieš Tarybų Rusija ir jas aktingai remti, negu pačiom stoti karan.

Baltgvardiečiai rusai, išsimėtę po visą Europos kontinentą, netik nestoja varė šlykščiausią propagandą prieš darbininkšką Rusiją, bet, kiek tenka girdėt, stengiasi organizuoti visus užsienių išgamas kovai su Tarybom. Pasitarimai, konferencijos, suvažiavimai seka kitas kitą Paryžiu, Lon-

done, Berlyne, Buchareste, Varšuvoj ir visuos kituos kontr-revoliucijos centruos. Šikšnosparniai ne snaudžia, jie dirba. Pini-gų, juk, jie turi: Fordas ir kiti "geraširdžiai" pristato jiems skambučių milijonus. Draugas Vorovskis jau krito tos šlykščios propagandos auka.

Plačiai kalbama ir apie Prūsijos jun-kerių suokalbį pulti Rusijos darbininkus. Sakoma, kad generolas Ludendorfas turįs slapta sumobilizavęs 175,000 kariumenės, susidedančios iš buvusių Kaizerio oficerių. Kiek tokiuose pranešimuose teisybės, sun-ku pasakyti; vienok, nėra dūmų be ugnies...

Prieš keletą dienų Anglijos valdžia pa-siuntė Tarybų Rusijai aštrią notą, kurioj, ultimatumo griežtumu, reikalaujama tų dalykų iš Rusijos. Britanijos valdžia "iši-žeidus", mat, "nemandagiu" tonu Weinstei-no notos, kurioj Anglijai buvo atsakyta į jos interpeliaciją kas dėl pasmerkimo dvie-jų šnipų - kontrrevoliucionierių, kunigų Cepliako ir Butkevičiaus. Anglija taipgi reikalauja "atlyginti" jos piliečiam "nuostoli-us", paneštus kovoj prieš Tarybų Rusiją. Be to, o tai visų svarbiausia, Anglija reika-lauja, kad Rusija sustabdytų propagandą, vedamą prieš ją (Angliją) Artimuose Ry-tuose. Neišpildžius Rusijai tų reikalavi-mų dešimties dienų bėgiu, Anglija grąšina nutraukti visus ryšius ir panaikinti preky-bos sutartį.

Žinoma, tie visi reikalavimai, išstatyti ultimatumė, yra niekas daugiau, kaip tiktai priekabė, gi tikroji priežastis Anglijos pa-giežos yra tame, kad Rusija nepasiduoda kapitalo diktavimui ir plėtoja savo proleta-rinės revoliucijos laimėjimus. Be to, juk, Anglijos reakcininkai niekuomet nepritarė Rusijos-Anglijos prekybos sutarčiai ir ne-siliovę kurstę valdžią, kad ši panaikintų kalbamąją sutartį. Dabartinė Anglijos val-džia kaip tik ir randasi reakcininkų ran-kose, todėl jiems yra gera proga tą sutartį panaikinti .

Savo atsakyme Tarybų Rusija aiškiau-siai įrodė, kad Anglija neturi mažjausio

pamato kaltinti Rusiją nei vienu jos išvar-dintu punktu, nes nepriveda nei vieno fak-to kaltinimų parėmimui. Be to, jeigu ir bū-tų smulkių kivirčių, o jų visuomet yra, tai juk ne ultimatumais juos išrišti. Rusija siūlo atitinkamas konferencijas, kaip kelia-tų nesusipratimų išrišimui.

Rusija nenori panaikinti prekybos su-tartį ne iš meilės ar baimės, bet todėl, kad jai svarbu, šiuo tarpu, turėti valandą atil-sio ir atstatyti karo sugriautą ūkį. Angli-ja tai mato ir ji nori sutrukdyti Rusijos ra-mų kūrybos darbą. Rusijos kelių pastarųjų mėnesių vaizba parodė žymaus gyvumo ir labai gerų ateities prospektų: eksportas žymiai viršino importą. Tai pirmas atsitiki-mas Rusijos istorijoj. Tas parodo, kad Rusija įstojo į tikras vėžes ir jomi palengva slenka pirmyn, kada kapitalistinės valsty-bės isteriškai klykauja, negalėdamos suras-ti išeities iš savo priešgyniavimų labirinto.

Krasinās Londone aiškiai pasakė, kad Rusija pati viena galės atstatyti savo ūkį ir neis Anglijai ar kam kitam vergauti, nors tasai atstatymo procesas būtų ir ilgesnis. Ateinantį rudenį Rusija galės išsiųst į už-sienius apie du ar tris milijonus tonų grūdų. Už tuos pinigus ji įsigys sau reikalingų ma-šinų, o tas žymiam laipsnyj pastumės pir-myn jos pramonės plėtotę.

Rašant šį straipsnį, dar sunku pasa-kyti, kokių sekmių susilauksim iš šio Ang-lijos kabinėjimosi prie Rusijos. Rusijos dar-bininkai spiria savo valdžią imtis griežtų žingsnių prieš Anglijos imperialistinius žy-gius. Jeigu ryšiai tarp Anglijos ir Tarybų Rusijos nutrūktų, tai Europos karo pavojus žymiai padidėtų. Pasienuinių valstybių siundymas ant Rusijos sustiprėtų ir tarp-tautinė reakcija pakeltų savo galvą dar augščiau. Vienok, nežiūrint visa to, Ru-sijos Raudonoji Armija mokės tinkamai ap-ginti savo šalies garbę ir viso pasaulio dar-bininkų reikalus. Rusija nevergaus nei Ang-lijai nei kam kitam.

Ne Jiem Tatai Išrišti

ST. JAS—NIS.

Jungtinių Valstijų darbo departmentas neseniai paskelbė raportą, kiek Amerikos industrijoje dalyvauja moterų. Raporte pažymima kuriose valstijose koks nuošimtis moterų dirba. O dirba jų kaikuriose valstijose net iki 50 nuošimčių.

Tą raportą, kaipo dienių dokumentą, paskelbė buržuazinė spauda. Paskelbdama raporto skaitlines, buržuazinė spauda savo editorialuose, žinoma, deda ir komentarų. Pasistato sau klausimą, "kodel moterys dirba?" ir neva bando tą klausimą išrišti. Visų pirma perstato, kaip vedusioms ir turinčiom kūdikių moterims prisieina sunkiai padirbėti, atliekant visą namų ruošą, pradedant skalbimu, maisto pasigaminimu, kambarių apvalymu ir baigiant lopymu drabužių; taipgi išleidžiant kūdikius mokyklon arba paliekant juos pas kaimynę auklėjimui, o pačiom einant dirbtuvėn.

Kalbėti buržuazinė spauda moka gražiai. Kartais ji ir gana teisingai apipasa-koja dalykų stovį. Bet buržuazinei spaudai visa bėda būna tada, kuomet prisieina pasakyti **priežastis** tokio dalykų stovio. Tuosyk prisieina tarus vieną kitą kreivą žodelį, užbaigti deklamaciją apie darbininkų vargus. Taip buržuazinė spauda padaro ir išrišime klausimo "kodel moterys dirba?" Ji atsako, jog todel moterys dirba, kad joms nori turėti pinigų. O skaitlius moterų norinčių turėti pinigų kasdien augąs, ir delto augąs nuošimtis ir dirbančių moterų.

Taip, moterys nori turėti pinigų! Bet kodel? Kam joms pinigai reikalingi? Į šiuoklausimus buržuazinė spauda jau nesigilina ir, žinoma, ji negali gilintis, nes besilinant ir berišant tokius klausimus, prieitų pačiai save skaudžiai plakti. Ot, pasakei žodelį, kad moterims reikalingi pinigai, kad moteryse viešpataująs geismas puoštis, ir užbaigta.

Klausimą "kodel moterys dirba?" gali teisingai išrišti tik pačios darbininkės. Tos

darbininkės, kurios norėdamos ar nenorėdamos, o yra priverstos eiti dirbtuvėn, kad bent kiek pasididinus duonos kąsnį ir išigijus žmoniškesnių skarmalų pridengimui savo šeimynos "puošnių" kūnų. Tik darbininkė mato ir supranta, jog vieno vyro uždarbiu nieku būdu negalima pragyventi. Maitintis, apsirengti, apsišildyti ir užsimokėti randą už kambarius, vyro algos toli neužtenka. Delto moteris, tankiausiai, palikusi kūdikius dievo apveizdai, bėga dirbtuvėn anksti ryte ir prakaituoja, skubina darbe iki vėlam vakarui. Vakare sugrižusi namon ir susijieškojusi kūdikius vėl tekina triusia naminę ruošą.

Darbininkės supranta kodel jos dirba. Tą klausimą jos atsako šimtą kartų teisingiau, negu buržuazinė spauda, rašoma mokslo žmonių. Tik visa bėda su darbininkėmis yra ta, kad jų labai mažas skaitlius tekreipia domos į šį drauginį patvarkymą, kuriame vieni žmonės be jokio darbo dideliausiame pertekliuje lėbauja, o kiti visos šeimynos spėkomis prakaituodami pusbadžiai maitinasi. Šitokio drauginio patvarkymo perkeitimu privalo rūpintis moterys nei kiek nemažiau, kaip ir vyrai darbininkai. Moterys vargsta nei kiek nemažiau už vyrus, bet daugelyje atvejų dar daugiau.

Lietuvių moterų, susiorganizavusių į Progresyvi Susivienijimą, pareiga traukti savo tarpan nesusipratusių darbininkų kuodaugiausia, žengti pačiom ir vesti kitas prie galutiną klesų kovos tikslo — prie panaikinimo naudojimo sistemos. LMPS. kaipo apšvietos organizacija, sykiu turi būt tuo tiltu į beaugančią ir besiplėtojančią karingą darbininkų klesos organizaciją — Amerikos Darbininkų Partiją, krui galutinamė klesų susirėmime turės suvaidinti vadovaujamą vaidmenį. Jos eilėsna privalo grupuotis kaip vyrai, taip lygiai ir moterys darbininkės.

“Bukime Taupios”

V. VARNAS.

Neseniai Jungtinių Valstijų darbo ministeris Davis viešai pareiškė, kad Amerikoje esą geri laikai, bedarbių nesą, darbininkai ir darbininkės gerai uždirbą. Ir jo supratimu viskas būtų gerai, jeigu tik darbininkai ir darbininkės mokėtų pinigų taupinti. Tuomet nereiktų bijoti nei bedarbės, nes kada ji užėina, tai galima būtų gyventi iš sutaupintų pinigų. Todėl jis, darbininkams ir darbininkėms “gero velydamas”, pataria taupinti pinigus.

Bet ar galima jo tuos patarimus priimti?

Mes gerai žinome, kad moterys darbininkės, atlikdamos tą patį darbą kaip vyrai, niekad negavo ir negauna lygių algų su vyrais. Už lygų darbą joms mokama mažiau. Todėl nekuriuose valstijose buvo išleisti įstatymai, nustatanti moterims darbininkėms mažiausią algą. Tais įstatymais nustatymas algų buvo be galo mažas — vietomis nesiekė net dešimties dolerių į savaitę. Vienok kapitalistams ir jų tarnui valdžiai pasirodė perdidelė moterims alga dešimtis dolerių į savaitę, todėl augščiausias teismas ėmė ir panaikino šitą įstatymą.

Ir kokios to panaikinimo pasekmės?

Praslinkus mėnesiui laiko, kaip praneša moterų profesinių sąjungų lygos sekretorė Smith, darbdaviai numušė moterims darbininkėms algas nuo 30 iki 50 nuošimčių.

Dabar jau daugelyje vietų moterys uždirba ne daugiau **šešių dolerių į savaitę**.

Na, darbininke, būk taupi, uždirbdama šešius ar aštuonius dolerius į savaitę! Taupink, kad užėjus juodai dienai nebadautum!

Bet ar dabar nereikia badauti? Ar galima pragyventi uždirbant šešius dolerius? Apie tai gal mums paaiškins ponas darbo ministeris Davis. Gal jis bus taip gudrus ir sudarys plenus, kaip galima būtų pragy-

venti ir dar juodai dienai susitaupinti? Liepdamas “būti taupioms”, užmiršo nurodyti, kaip tokiomis galima tapti.

Mes sakome: jeigu norite apsiginti nuo bado ir dar juodai dienai susitaupinti, tai kovokite. Darbininkai ir darbininkės nesvietiškai išnaudojami. Jų visas gyvenimas yra vien tik kova už duonos kąsnį. Darbininkai gyvena, kad kovoti, o kovoja, kad gyvent. Kas atsisako nuo kovos, tas atsisako nuo gyvenimo, tas sutinka naikinti savo gyvenimą, sutinka badu mirti.

O kad pajėgus kovoti, kad pajėgus nuo bado apsiginti, pirmiausiai reikia organizuotis, reikia prisidėti prie unijų ir prie politinių darbininkiškų organizacijų — prie Amerikos Darbininkų Partijos. Tik tada mes nebijosime bado, kad visa darbininkų klesa, vyrai ir moterys, susiorganizuos į vieną galingą profesinę sąjungą ir į vieną galingą politinę partiją, kurios yra tikslas paimti visą galią į savo rankas. Pakol to nepadarysime, patol jokie Davis'ų patarimai nieko negelbės, nes kapitalistai visomet stengsis mokėti tokias algas, kad su jomis negalima būtų žmoniškai pragyventi.

TARPTAUTINIS IMPERIALIZMAS RODO SAVO ILTIS.

Tąsa nuo 164 puslapio

Trečiasai (Komunistų) Internacionalas savo atsišaukime į pasaulio darbininkus ragina juos stovėti savo reikalų sargyboj ir neleisti naujai užsiliepsnoti Europos kontinentui. Jeigu vistiek toksai puolimo karas įvyktų, mes esame tikri, kad viso pasaulio darbininkai žinos kaip kovoti su tuo imperialistiniu karu, kad jie mokės tinkamai skelbti karą karui. Proletarinei Rusijos revoliucijai pavojus dar nepraėjo; darbininkai turi budėti.

Slyksti Insinuacija

MISLINČIUS

Grigaitis, savo vedamam laikraštyj, "Naujienose", parašė šlykščią insinuaciją prieš Dr-ką Kaškiaučių, sąryšį nuteisimo pastarojo už "nelegalę operaciją". Tokia "nelegalė operacija" vadinama bile koksai pakenkimas normalei vaisiaus plėtotei motinos yščiuje. Įstatymų akyse, skaitoma "kriminaliu darbu" toksai pakenkimas, kaip ir bile kokio įstato peržengimas. Vienok, įstatymų dirbėjai patys veda prie tokių "nelegalių operacijų" būtinumo, nes jie gina skelbimą būdų, kuriais kiekviena vedusi pora galėtų atitinkamais keliais nusakyti savo šeimynos skaičių. Darbininkės motinos, negalėdamos tinkamai aprūpinti didelės šeimynos, imasi bile būdų — tankiausiai, gana kenksmingų — kad tik išvengus "negeistino svečio". Dalis nesaumylingų daktarų pagelbsti motinom "bėdon papuolusiom", tuomi patim laiku žinodami, imą didelę legalę atsakomybę. Toksai daktaras visuomet rizikuoja savo laisve ir praktika, del kitų gero. — Už tą "prasižengimą" jau ne vienas daktaras pateko kalėjiman ir ne vienas nustojo savo praktikos teisių; žinoma, pasidėkavojant, tankiausiai, tų pačių moterų neatsargumui ar perdaug palaidam liežuviui.

Stebėtis tiktai reikia, kad Grigaitis taip šlykščiai, taip nachališkai užsipuola ant bėdon patekusio Dr-o Kaškiaučiaus, taip gerbiamo ir taip mylimo visų susipratusių lietuvių darbininkų. Jame saumylybės, kuria jį Grigaitis kaltina, nei kiek neįžiurima; jisai veik visą savo atliekamą uždarbį paaukodavo revoliucinių darbininkų spaudai ar organizacijom. Jeigu jisai tiktai savim būtų tesirupinęs, jam visai nebūtų buvę reikalo užsiimti jokiu rizikos darbu. Jeigu jisai kada ir rizikavo, tai ne savo naudai.

Reikia tiktai stebėtis, kaip Grigaitis savo politinę pagiežą stengiasi išnaudoti žmogaus apjuodinimui, jo inkriminavimui. Jei-

gu Dr-as Kaškiaučius būtų buvęs Grigaičio partijos žmogus, be menkiausio dvejojimo galėčiau tvirtinti, kad Grigaitis nebūtų blogo žodžio sakęs apie Kaškiaučiaus "kriminalumą". Grigaičiui todėl Kaškiaučius yra *persona non grata*, kad pastarasis taip gausiai aukėjo darbininkų reikalom. Šis faktas tai yra vedamasai motyvas Grigaičio pagiežos ir priežastis tulžies liejimo. Bet tai šlykštus, tai niekingas darbas, pone Grigaiti, juodinti žmogų esantį nelaimėj, vadaujantis politinė neapykanta!

Buvo juk laikai, kada ir patsai Grigaitis netaip jau paisė to švento legalumo, kurį jisai dabar taip pamylėjo, ar bent apie kurį jisai taip mėgia pasakoti. Galiau, Grigaitis turėtų žinoti ir tą visiem žinomą faktą, kad garbiausiais šalies pilieciais ne visuomet yra tie, kurie ištikimai pildo įstatymus, bet tokiais dažniausiai būna tie kurie gudriai moka tuos įstatymus apeiti.

Mum gaila Dr-o Kaškiaučiaus, kaip nelaimėn ipuolusio žmogaus, apskritai, kaipo draugo, kaipo veikėjo — ypatingo. Jisai savo duosnumu, kaipo aukotojas ir savo gabia ranka, kaipo pirmaeilis rašytojas, išsidirbo susipratusių darbininkų eilėse tikrai gražų vardą, kurio bile kas jam gali pavydėti. Darbininkiškų laikraščių skaitytojai ilgai pasiges jo pamokinančių populiarių straipsnelių, jo gyvos lanksčios kalbos.

Mes tikime, kad nei rusti kalėjimo rutina, nei šlykštus jo ypotos biauriojimas, neatims jį iš mūsų eilių; kad jisai drąsiai sutiks grąsinančią audrą ir niekingus priešų klyksmus. Sakoma, kad kiekvienas debesys yra sidabru muštas. Negali gyvime būti tokios nelaimės, už kurios nebūtų galima įžiurėti vilties pragiedrulių. Daktaras Kaškiaučius savo darbais jau ganėtinai įrodė, kad jisai nepaiso grigaitinio garbumo, o tas neapsakomai stiprina mum ateities viltį. Praėjus audrai ir vėl bus giedra.

Nevalia Kalbēt Apie Gidymo Kontrolę

PELĒDA

Laikui bēgant vis daugiau atsiranda intelektualų, permatančių gimdymo kontrolės svarbą. Nepaisant kaip įstatymai aštriai prieš tai nusistatytų, bet jeigu gyvenimo aplinkybės verčia, tai įstatymai tam kelio užkirsti negali; plačios minios nuosprendis yra svarbesniu faktorium, negu įvairių įstatymdavių. Kiek laiko atgal gimdymo kontrolės klausimas ir kova už jį buvo lig tai naujiena, lig kas tokio nevisai paprasto, betgi šiandieną, šis klausimas yra paprastu dienos klausimu. Darbininkės motinos sąlygos žymiai persikeitė ir vis mažiau jai progų palieka būt motina, auklēt kūdikius. Moteris kartu su vyru turi eit pelnyt sau pragyvenimą, gi apie prasiiekimą, buvimą namieje, galima tik lengvai pasvajot, mintimis pasidžiaugt tai ir viskas. Tiesa, iš daugelio vienai kitai pavyksta tos mielos motinystės svajonės, per didelį triusą, pamatyt realybėj, bet tai tik retam atvėjuj, didžiama belaukiant geresnių laikų, nuolatos susidurus su ekonominiiais kriziais, mažom algom, persitikrina, kad nebus tinkamų sąlygų kūdikius prideramai išauklēt, palaidoja tas mielai globojančias mintis ir visai atsisako nuo kūdikių gimdymo.

Gimdymo kontrolės klausimas Jungtinėse Valstijose ir nuo dievo ir nuo svieto yra uždraustas. Šventraštis sako, kad medis, kuris neduoda vaisių, reikia jį iškirst. Betgi, jeigu ir vaisingas netinkamoje sąlygose išdygsta, jis pats pranyksta. Taip ir su kūdikiais, jeigu jie yra nepageidaujami del jų esamo nedatekliaus: jie maži pranyksta arba daugelis išauga gatvės piliečiais.

Priešais gimdymo kontrolę nusistatęs visas senasis svietas, ypatingai bažnyčia. nežiurint kurio tikėjimo sektos ji būtų. Žydų šventraštis skelbia, kad juo kuriai šeimynai daugiau gims kūdikių, tai ji bus lai-

mingesnė, jei ne ant šios ašarų pakalnės, tai aname sviete, bet atsiranda ir tos kategorijos skelbėjų eilėse, kurie priešinasi dievo šventiems patvarkymams. New Yorke rabinas Loiuse A. Mischkind, neperseniai, pasikvietė į savo sinagogą ponią Margaret Sangerienę, plačiai žinomą gimdymo kontrolės skelbėją, kad ji jo parapijonams pasakytų prakalbą toje temoje. Rabinas tą drąsų žingsnį padarė nesiklauses parapijos komiteto. Kuomet mitingas prisiėjo laikyt, parapijos komitetas uždarė sinagogos duris, pareikšdamas, kad "Sinagoge nevalia kalbēt apie gimdymo kontrolę." Mischkindui pavyko gaut kita svetainė ir Sangerienė gavo progą kalbēt. Rabinas už tokį drąsumą turėjo rezignuot iš tos parapijos. Jis pareiškė, kad jis tiki į žodžio laisvę ir kovosiąs už ją.

Nuo šio netikusio įstatymo daugiausiai nukenčia vargšės darbininkų moterys. Šią gadynę nėra gyvenime tokios paslapties, kuri už pinigą negalima būtų atidengti. Paprastai, jeigu darbininkė kreipiasi prie daktaro prašydama tos paslapties atidengimo, tai daktaras pasirodo dideliu moralistu ir nekartą tokią "ištvirkėlę" išsiveja net ir iš ofiso, bet kuomet atvažiuoja automobiliuje, gražiai pasirėdžius, kuri gali bent 3-5 šimtus paklot, tai ir tas moralistas persikeičia.

Didelės šeimynos darbininkes lydi ankstyba senatvė, aborcijom ir tankiai ankstyba mirtis. Apskaitliuojama, kad Amerikoj per metus įvyksta nemažiau vieno milijono aborcijų, (o kiek jų įvyksta, kurių statistikai nepajiegė sužinot?). Nuo aborcijų miršta apie 250 tūkstančių moterų per metus. Visi pripažysta, kad aborcija yra baisus daiktas, ją daugiausiai atlieka pačios moterys su pagelba įvairių priemonių. Kartais išgirdus tacias jų priemones, net šurpas per kūną pereina ir stebiesi, kaip

ji išliko gyva nuo tokios operacijos, gi moteris matydama, kad naujas svečias da daugiau padidins jos, o kartu ir visos šeimos skurdą, rizikuoja gyvastimi ir daugiausiai tokios nelaimingos nukeliauja į kapus palikdamos mažus kūdikius.

Dr. Jacques Bartillan paduoda gimimų skaitlių tarpe biedinų moterų ir turtingų. Paryžiuje nuo penkiolikos metų amžiaus iki penkios dešimtys metų, ant kiekvieno tukstančio, tarpe biedinų gimsta 116, gi tarpe turtingų 34. Vokietijoje, tarpe biedinų 157, tarp turtingų 47. Nekitaip dalykai stovi ir Amerikoje: tos, ką tarnaitėms apsuptos, turi gerus namus, sodus ir visus patogumus, daugiausiai aukli nuo vieno iki trijų. Bet ten, kur kambariai ankšti, tamsūs, kur gatvės siauros, purvais apneštos, kur nėra nei sodų, nei žaidimui vietų, ten šeimynos didelės, nes gyvena skurdžiai. Iš tos skaitliaus kūdikių nepasiekusių vienu metų amžiaus, kas metai išmiršta apie 300,000. Tad ar apsimoka pildyt tuos senus dievo paliepimus ir leist išmirt per metus trim šimtą tukstančių kūdikių, nepasiekusių metų amžiaus? Darbininkės turi visais galimais būdais kovot priešais tuos nuo Nojaus laikų užsilikusius įstatymus. Kas paseno, tą reikia siūst į praeities liekanų skyrių, patvarkymai turi būt pritaikomi prie gyvenimo sąlygų.

***

Napoleonas pasakė: "Moteris mums duota tam, kad ji gimdytų kūdikius. Moteris yra mūsų turtas — mes nieko jai nepavelijam. Ji mums yra turtu, kaip tas sode vaisingas medis."

Napoleono pėdom seka visi militaristai, jie karštai sveikino karo nuotakas, nes reikalinga kanuolėms naujo pašaro.

***

Indijoje (Anglijos kolonija) 1921 metais iš kiekvieno tukstančio mažiau metų amžiaus kūdikių, mirė 666. Gimdymo kontrolė įstatymų žvilgsniu skaitoma nelegale.

DRAUGĖ LENINIENĖ-KRUPSKAJA.

Kuriai iš susipratusių darbininkių jos vardas nėra girdėtas? Jis skamba visuose kampuose, jos vardas yra didžiai darbininkių mylimas, nes ji veik visą savo gyvenimą praleido besidarbuodama kartu su drg. Leninu dėl darbo žmonių labo. Draugė Krupskaja nėra garsi kalbėtoja, nei organizatorė, ji buvo visą laiką aktyve partijos darbuotoja, ji tyliai, pasišventusiai nešė komunistinį švįturį pirmyn. Nors drg. Krupskajos galvą jau dengia žilų plaukai, ir sulig mūsų papratimų jau būt laikas jai pailsėt, bet ji darbo niekuomet nepabaigia, ji savo energiją pašvenčia švietimo srityj, pati būdama Sovietų valdžios švietimo Ministerijos pirmininke.

Drg. Krupskaja daug randa sau simpatikių tarpe Rusijos darbininkių ir sodiečių, vesdama mirtiną kovą tarpe anų su analfabetu. Kalbėdama su Amerikos spaudos korespondentais, ji nusiskundė, kad iš priežasties stokos mokyklos reikalingų priemonių — švietimo darbas tarpe suaugusių eina lėtai, bet jis po biskį nuolatos gerėja.

Drg. Krupskaja kaip ir daugelis kitų revoliucijai pasiaukojusių kovotojų, nekreipia domės į kvailus reikalavimus, kad moterys neturi būt vyriškom, tai yra, kad "moterim nepritinka per daug užsiimt politika, nes tas žemina jų moteriškumą vyrų akyse." Ji padėjo visas senovės liekanas į šalį ir kartu su draugais ir draugėmis tiesia kelią naujam gyvenimui.

Antras žingsnis

ANTANINA

Birželio-liepos mėn. 1922 m. Kauno moterys-darbininkės darė pirmuosius kovos žingsnius. (Žiur. vienkartinį "Kova" rugp. 1922 m.) Tai "Vaideliotės" ir "Salamono" tabako fabriku streikai. Jie buvo neorganizuoti, pakrikę, gaivaliniai ir todėl laimėjimai buvo labai menki.

Bet moterys-darbininkės, kurios Kauno tabako pramonėj sudaro 90-95 nuoš. nenusiminė. Jei streikai parodė organizacijos reikalingumą, — tai reikia organizuotis, kad vėl nepakliuvus į savininko "nuožiurą". Ir 24 lapkričio 1922 m. jau turi steigiamąjį tabako, papirosų ir gilzų fabriku darbininkų profsąjungos susirinkimą. Profsąjungon įeina visų fabriku darbininkės ir darbininkai: "Solomon" — 82 darb., "Iserlis" — 37, "Garbaty" — 41, "Zefir" — 26 "Zivas" — 40, "Vaideliotė" — 20, Karnovskio — 20, Kartonazo fabr. — 47, Lachoviču gil-15 darb. Dvorninko fabrikos (bijosi šeimininko).

Taip susitvarkę, darbininkės jau galėjo stoti į kovą su savininkais. O kovoti reikėjo, nes pervedant algas į litus, fabrikantai pasinaudojo proga ir menkučiai darbininkų laimėjimai vėl nuėjo niekais. Moterims — darbininkėms nustatė alga nuo 1.75 c. iki 2.50 c.; kiek daugiau mokėjo vyrams — darbininkams, būtent, nuo 5.25 c. iki 7.50 c.

Sausio mėn. pabaigoje visų tabako fabrikos darbininkų vardu profesinė sąjunga įteikia fabrikantams reikalavimą pakelti algas ant 100 nuoš. Savininkai atsisako, motyvuodami tuo, kad pramonės ir prekybos ministerija neleidžia jiems kelti prekių kainas. Darbininkės siunčia į ministeriją delegaciją sužinoti ar tikrai taip, Pramonės ir prekybos departamento direktorius išjuokia delegaciją, kad ji rūpinasi apie "sausakimša prigrustus fabrikantų kišenių", o ne griebiasi tikrojo savo kovos ginklo!...

Profsąjunga mėgina dar tartis su sa-

vininkais darbo inspektoriui tarpininkaujant, bet taipgi nieko nepesha, nes savininkai sutiko tik ant 19 nuoš. priedo. Tuomet profsąjungos nutarimu 6 vasario m. sustabdomas darbas "Salomono", "Iserliso" ir "Zivo" fabrikuose. Streikuojančiais pasiskelbia visi vyrai — darbininkai, išviso 21. Darbininkės gi profsąjungos tarimu neva neskelbia streiką ir eina į fabrikus, bet darbo, žinoma, neturi, nes nėra kam aptarnauti mašinas. Visų kitų tabako fabriku darbininkės nutaria iš savo algos palaikyti streikuojančius iki laimėjimo. Streikas tęsiasi iki 10 vasario. 10 vasario profsąjungos atstovų derybos su fabrikantais prieita prie streiko likvidavimo, užtikrinus sekančius laimėjimus: 1. Visų kategorijų tabako fabriku (ne tik streikavusių) darbininkams pridedama 40 nuoš., algos, pradedant nuo 6 vasario š. m. 2. Prie kiekvienos dirbtuvės turi būti gydytojas, kursai turi lankyti darbininkus, jeigu minėtieji tikrai negali pas jį nuvykti. Medicinos pagelba neapmokama. 3. Žemiau išvardytos šventės apmokamos pilnu mokesnio uždarbiu: Kalėdų, 6 sausio, Velykos, Sekminių, Nauji Metai, 16 vasario, 1 gegužės. 4. Prieš kiekvieną šventę darbas baigiasi ant 1 val. anksčiau. 5. Klausimas apie 1 savaitę atstogos atidėtas iki profsąjunga pagamins projektą.

Kauno darbininkės padarė antrąjį žingsnį, bet ant to jos neapsistos. Syki stoję į organizuotos kovos kelią, jos juo ir eis iki galutinio darbininkų klasės laimėjimo.

("Darbininkė")

Ir Perekšlēs "Kovoja"

V. VARNAS.

Buržuazēs kaip kada nori pasirodyti "kovotojomis" ne tik už lygias su vyrais teiseš, bet ir už visuomeninius reikalus. Pastaruoju laiku cukraus gamintojai sumanė ant cukraus kainas pakelti dvigubai. Sumanyta — padaryta. Juk jie dabar visogaliai, jiems įstatymai nerašyti ir kaip jie nori, taip ir elgiasi. Dabar kainas pakėlė dvigubai, o jeigu norės, dar pakels, norės — numuš.

Ir štai, kada cukrus dvigubai pabrango, buržuazinės moterys sumanė "kovoti" prieš tokį brangumą. Pirmiausiai atsišaukė į visas moteris kviesdamos jas prie boikoto. Girdi, visas moterys nepirkite cukrų, boikotukite jį, o tuomet fabrikantai gaus didelį smūgį ir turės kainas nupiginti. Girdi, galima apsieiti be cukraus, galima pirkti sirupą, medų.

Kad parodžius, kaip jos kovoja, New Yorko gatvėmis surengė demonstracijas. Bet ir čia keistai demonstravo — vieton gatvėmis maršuoti, įsiritusios automobiliuose sėdėjo, o šoferiai jas, kaip karves, vežiojo gatvėmis.

Buržuazinė spauda pradėjo bubnyti apie jų "energingą kovą," apie tuos "baisius smūgius", kuriuos jos suteikia cukraus gamintojams ir kitus panašius galus. Pagaliaus, paskelbė, kad kova esanti laimėta, nes cukrus jau atpigęs, fabrikantai negalėję išsilaikyti prieš tokią smarkią kovą.

Vadinasi, ir jos tapo "kovotojomis" ir ramiu būdu, be kraujo praliejimo, be jokių susikirtimų kovą "laimėjo"! Moterys darbininkės, visuomet imkite pavyzdžius nuo buržujų, tai būsite laimingos, — sako kapitalistinė spauda.

Bet šitai jų kovai ir tam, ką kapitalistinė spauda rašo, gali tikėti tik idiotai ir idiotės. Kas turi sveiką protą, nors jis būtų ir bukiausias, niekad netikės, kad boikotuojant maistą galima fabrikantus priversti

jį nupiginti. Juk jos kvietė atsisakyti nuo cukraus ir vartoti sirupą. Bet tos vištgalvės užmiršo, kad ir sirupas išdirbamas tų pačių kompanijų. Pagaliaus, jeigu jis būtų išdirbamas ir kitų, tai juk kompanijos turi ryšius ir moka susitarti kainų nustatyme. Beje, jos patarė ir medų vartoti. Vienok užmiršo, kad medus daug brangesnis ir už pabrangintą cukrų ir todėl jis darbininkams veik neprieinamas.

Na, tiek to, paliksime sirupus ir medų šalyje ir eisime prie tų "didelių" laimėjimų, prie jų "kovos nuopelnų", kuriuos buržuazinė spauda į padanges iškėlė.

Ar daug cukrus nupigo, kuomet tos šliurės pradėjo "kovoti"? Cukraus dirbėjai taip "išsigando" paskelbtos jiems kovos, kad tuojaus viena šimtaine cento dalele cukraus svarą nupigino! Vadinasi, jeigu pirksi šimtą svarų, tai jau vienu centu pigiau mokėsi!

Ar tos perekšlės vištos negali "džiaugtis" savo kovos pasekmėmis?

Jeigu žąsys gali girtis, kad jų bočiai Romą išgelbėjo, tai kaip dabar buržujės negali pasigirti, kad jos kovą prieš cukraus brangumą laimėjo!

Bet darbininkės moterys turi jas peklon pasiųsti su visais tais laimėjimais. Pa kol buržuazija viską valdo, patol kapitalistai naudojasi pilna laisve ir kiek nori, tiek už pagamintus produktus lupa.

Moterys Kaipo Prisakintieji Teisėjai

PELĖDA

Ar moterys yra tinkamos užimti prisaikintų teisėjų vietą? Šis klausimas dabar diskutuojama buržuazinėj spaudoj ir įvairuose rateliuose. Patsai klausimas likosi svarbiu po tam, kai ponია Minerva Olson, balsavo prieš d. Fosterio apkaltinimą. Šis klausimas nebūt buvęs svarbiu jį iškelti, jeigu ji būtų balsavusi už Fosterio pasmerkimą. Rutenburgo byloje, jau buvo vengiama moterų teisėjų; jo "kriminali prasiškaltinimą", svarstė vyrai su šaltu protu, "pamiršdami" visus klesų skirtumus ir jieškan-ti šventos teisybės. Veikiausia ir sekamų 32 draugų byloje, apkaltinimo aktą svars-tys vieni vyrai.

Kodel buržuazija laike Fosterio bylos pastebėjo, kad moterys nėra tinkamos užimti prisaikintų teisėjų vietas? Svarbiausia priežastis aiškinama, tai, kad moterys perdaug sentimentaliskos, jos daugiau pasiduoda jausmui, negu tikriem apkaltinimo įrodymam. Kuomet Fosteris kalbėjo apie paskutinį didįjį karą, jo priežastis ir komunistų poziciją linkui imperialistinių karų, tai ponია Alson, kurios sūnus žuves praeitam kare, pradėjo verkti. Gi ponios Olsen steitmente, kuriame ji pažymi, kodel ji balsavo priešais Fosterio apkaltinimą, matom, kad ne vien tik komunistų nusistatymas priešais imperialistinius karus ją vertė balsuot prieš apkaltinimą; ji pažymi, kad "scena, apkaltintojų prirengta, atrodė perdaug prikimšta detektyvais ir šnipais, jog Fosteris norima daugiau sukriušint, negu ji teist." Jos nuomonė, delto "džiurės" nuomonė pasidalijo pusiau — šeši prieš šeši.

Laike karo ir po karui, Amerikos darbininkų teisės visur mindžiojama ir slėgiama geležine kapitalo kumštimi, visi įstatymai laiduojanti laisvę, žodžio, spaudos, streikų ir susirinkimų, pavesta į rankas Burnso, Palmerio ir Daugherty, kurie visa

tai padėjo į užmiršties archyvus. Teismas Fosterio ir kitų komunistų, tai kova už darbo žmonių teises ir ponია Olson parodė aiškų esamų sąlygų supratimą. "Aš matau toli už teismabučio einantį teismą ir spėkas bekovojančias del žmogaus teisių. Tas teismas del manes yra daug didesnis, negu Fosteriui nuosprendžio išnešimas."

Farmeriai, kurie balsavo kartu su ponია Olson, taipat jaučia didžiųjų žemvaldžių ir spekuliantų spaudimą ir anie taippat permatė, kad Fosterio byloj, eina kova revoliucinio judėjimo su kapitalu ir juodaja reakcija ir kad po priedanga komunistų "nelegalio" suvažiavimo, taikoma sukriušinti Amerikoj darbininkų judėjimas.

Jau keli metai, kaip įvairiose valstijose moterys yra renkamos į "Jurę", bet lig šiol prieš tai niekas nekėlė abejonės balso, niekas nemanė, kad moterys netėmija į esamus teisme įrodymus, o tik pasiduoda jausmam, bet kuomet taip svarbioj byloj likosi įrodyta, kad moteris taip pat moka protaut ir esamas sąlygas permatyt, tai ir kila abejonė apie moterų tinkamumą.

New Yorke valstijoj moterys neprileidžiamos į "jurę", gi pavieto prisaikintų teisėjų (jury) komisisionierius Fredrick O'Byrne pareiškė, kad moterys toj įstaigoj netinkamos ir, kad reikalai teismabučiuose yra vyrų reikalais, ir jis nemanas, kad vyrai yra pasirengę esamas sąlygas permaintyti. Nuo pono O'Byrnee neatsilieka buvusios sufragistės. New Jersey moterų balsuotojų Lygos atstovės, besvarstydamos ši klausimą taipgi priėjo prie išvedimo, kad girdi: jeigu moteris balsuos už apkaltintojo pasmerkimą, tai ji nuolat pabudus naktyj mislys, gal ji neteisingai pasielgė jį pasmerkdamą ir tas neduos jai ramumo; gali privesti ją prie nervų suirimo ir visiško sveikatos pakrikimo. Štai kaip jos charekterizuoja buržuję moterį su iš-

lėpintais nervais, bet apie moterį grumenčiasi kasdieninėse gyvenimo bangose, jos nekalba, nes veikiausia įsitikinę, kad tokia moteris, nėra ir negali būt toj įstaigoj pakviesta, nes teisy nuosprendį, sulyg jų įsitikinom, gali išnešti tiktai asmenys iš jų tarpo.

Įdomus „įrodymas“, kodel moterys netinkamos būt „jurėj“, tai St. Paul, Cal., įvykis, kur penkios vedę moterys, su kitais septyniais „jurės“ vyrais, buvo užrakintos net per dvi naktis, kol likosi nuosprendis išneštas. Įsivaizdinkite tą baisią padėtį: moterys su vyrais vienam kambaryje, kur vienintėlis moterų apsaugojimas nuo vyrų buvo, tai plono muslino pala, kuri slėpė vienus nuo kitų. Bet kas su jų vyrais dėjosi? Gi vyrai ištisas dvi naktis nemiegojo, lakstė aplinkui teismabutį, svarstė tarėsi, kaip paliuosuot iš to baisaus pavajaus savo moteris. Jie kreipėsi prie miesto policijos viršininko, prie majoro, galų gal net prie paties gubernatoriaus, bet viskas buvo veltui: sargyba laikė duris užrakinę ir vyrų neleido pas savo pačias. Po tų dviejų baisių nakčių, buvo reikalaujama, kad moterim „jurēm“ būtų išimtis, tai, kad jas ant nakties leistų namon.

Buržuaziniai filistrai da vis myli kalbėt apie lėlę moterį, be sąvystovumo, baile, negalinčią apsieit be vyro globos, gerai žinodami, kad dabartinėj sistemoj tokios moteries veik visai nėra. Nors moterims ir neva suteikė dalinai politines teises, bet pilnas teisias ir visuomenėje vietą moterys galės įsigyt tiktai bekovodamos kartu su vyrais darbininkais. Buržuazija moterį pripažįsta drasia ir tvirta tik ten, kur ji savo pigiu darbu kapitalistui turtus tveria, gi visuomenės įstaigose ji netinkanti.

KLAIDOS ATITAIŠYMAS.

Praeitam „D. B.“ numeryj įvyko nemaloni klaida, kur po straipsniu „Mūsų Pažanga“ padėta parašas A. Mačius. Turėjo būti St. Jas—nis.

PIPIRAI

V. A. ZOSYTĖ

Seniau gerai mokėdavo rašyti „ukazus“ Rusijos caras su savo „činovnikais“, o dabar tą darbą išmoko neprasčiau atlikti Amerikos Darbo Federacijos vadai, su Gompersu priešakyje.

Štai, išleidžia „ukazą“, kad nei viena Amerikos Darbo Federacijos vieneta nedrystų reikalauti pripažinimo Rusijos. Kuri vieneta tą atliko, tai kad tuojau atšauktų. Jeigu to „ukazo“ nepaklausys, tai gaus „kiką“ iš Federacijos. O kuomet išvys iš unijos, tai Gomperso mašina užtrauks savo numylėtą melą, jog komunistai griauna unijas.

Bet ve, kaip tik Gomperso štabas išleido savo „ukazą“, tai kaip tyčia, Penn. valstijos A. D. F. metiniame savo suvažiavime ima ir išneša rezoliucijas, kaip tik priešingas Gomperso mašinai.

Bravo, Penn. darbininkai! Taip ir reikia.

* * *

Anglijos kapitalistų bernas Curzon begalo smarkiai šoko prieš Rusijos Sovietų valdžią ir atrodė, kad jis Sovietus į šmočiukus šutrupins. Bet Sovietų valdžia nenusigando, tik priminė ponui Curzonui, jog raudonoji armija bent dieną gali duoti per muturzą užpuolikams. Pasakė jam, jeigu Rusija padarė „skriaudą“ Anglijai, tai kalbėkit, kaip žmonės, bet nesiblaškykit, kaip laukiniai tigrai.

Anglijos darbininkai irgi neprastai padė į pašonę tam ponui. Nešamos raudonos vėliavos Londono gatvėmis ir minios darbininkų maršuojančios, privarė nemažai baimės ponams kapitalistams ir jų bernui Curzonui. Kas privertė juos pagalvoti, kad dabar yra 1923, o ne 1914 metai.

Sufragistės Surado Sau Drauga

V. VARNAS.

Paprastai yra sakoma: pasakyk man su kuo tu esi, o aš tau pasakysiu kas tu esi. Juk visuomet žmogų pažinsi pagal jo draugus, nes jis visuomet draugaus su panašios rūšies žmonėmis, kaip ir pats.

Dar nelabai seniai Lietuvių Moterų Progresyviškas Susivienijimas sirgo sufragizmo liga. Dar neseniai tie laikai, kaip jo centras buvo geltonųjų sufragisčių rankose; neseniai centre sekretoriavo panelė Puišiuotė, kuri ir už geltoniasias sufragistes buvo geltonesnė. Vėliaus Susivienijimas pradėjo sveikti — atsikratė nuo geltonųjų panelių Puišiučių, Račiučių-Hermanienių, Purvienių, Kapočiučių-Michelsonienių ir kitų, kurių vardus tu, viešpatie, suskaitliuok. Pasiliko tik Baltrušaitienė su savo tavoriškomis, bet dabar ir ji politinėje dirvoje jau mirus.

Ir kada tik tais laikais kildavo sufragizmo klausimas, tai tos panelės ir poniutės piestu stodavo prieš tuos, kurie sufragizmą smerkdavo. Panelė Puišiuotė net protestus rašė, kad redakcija, talpindama jos geltonuosius straipsnius, darydavo mažas pastabėles, pareikšdama savo nesutikimą. Jos tuomet matė sufragizme ne tik moterų išganymą, bet ir viso pasaulio išganymą.

Bet kur dabar visos tos sufragistės nuvažiavo su visu savo sufragistiniu kromeliu

Šiomis dienomis įvyko Romoje tarptautinis moterų sufragisčių suvažiavimas. Labai gaila, kad rašant šį straipsnį dar neturime platesnių žinių apie to suvažiavimo "nuveiktus darbus". Bet jau išanksto galime sakyti, kad iš to suvažiavimo darbininkėms moterims nebus naudos nei sulyg aguonos grūdu. Nes dar suvažiavimui neprasidėjus, sufragisčių generalė valdyba paskyrė juodašimtį fašistų vadą Mussoliniį savo organizacijos garbės nariu ir kada pa-

starasis sutiko būti jų nariu, tai valdybos sekretorė atsilankė pas jį ir ačiavo visų sufragisčių vardu už "nepasigordijimą", už sutikimą būti jų garbės nariu.

Vadinasi, sufragistės pasirinko sau draugu juodašimčių fašistų vadą ir tokiu būdu parodė, kad jų organizacija niekuo nesiskiria nuo juodašimčių fašistų organizacijos.

Bet štai jų tas garbės narys juodašimtis Mussolini, būdamas Italijos ministerių pirmininku ir, galima sakyti, šalies diktatorium, pareiškė, kad jis nei nemanąs Italijoje moterims suteikti balsavimo teises. Jis atvirai pareiškė, kad moterys gali politiką sekti sykiu su vyrais, bet balsavimuose vyrai gali apsieiti ir be jų.

Jeigu taip pasakytų darbininkų vadas, tai visos sufragistės ne tik karvių balseliais užbaubtų, bet ir nuo kojų nusimovę čeverykus pradėtų į jį mėtyti, bet kaip tą pareiškė juodašimtis ir darbininkų judėjimo smaugėjas, tai ne tik nieko nesako, bet ir savo organizacijoje garbės nariu laiko.

Mūsų lietuviškos sufragistės gali dabar taipgi pasidžiaugti gavusios naują draugą, budelį Mussoliniį.

"Drauge" Dr. A. Račkus šaukiasi pagelbos prie dievo, kad jis išgelbėtų lietuvių tautą nuo plikių. Jis, matyti, kaipo daktaras to padaryti negali. Bet man rodos, kad ir jo dievas tik tiek tegalės pagelbėti lietuvių tautai, kiek ir Dr. A. Račkus. Susitaikė du "geri" gydytojai.

V. A. Zosytė

Dailė Sovietų Rusijoje

VELIONISKĖ.

Verčiant lapą Sov. valdžios gyvavimo, josios darbo savo liaudžiai, mes matome nenulstantį rūpestingumą netik politiniame ir ekonominiame šalies gyvenime, bet dailėje ir apšvietoje.

Pakėlimui Sov. Rus. sūnų ir dukterų, iki augšto kultūros laipsnio, valdžia steigia mokyklas, universitetus, duoda progą tobulinti protą ir talentą, kaip kūdikiam, taip ir suaugusiems.

Apšvietos komisaras d. Lunačarskis dikčiai darbuojasi, deda pastangas, kad opera, teatras, muzika būtų aukštoje vietoje.

Didžiajame Maskvos teatre, pradėdant rudenį iki šiltam pavasariui, būna statoma operos, baletai, dainuoja Šeliapinas, Solovievas ir eilės kitų. Šoka žymi baletų šokėja Gelcer. Žymėtinios operos tai Boris Godunov, Pikovaja Dama, Karmen ir kitos.

Didžiojo Teatro prieangis, kur pertraukos laiku caras, jo šeimyna ir kunigaikščiai išeidavo pasivaikščioti, dabar paversta į sale Bethoveno vardu ir simfonijos orchesteros kvartetas duoda koncertus kas vakaras iš visų Bethoveno veikalų.

Teatre "Chudožestveinny", arba dailės, lošiama dramos operėtės.

Kamername teatre lošiama daugiausiai klesiški veikalai Šeikspyro ir kitų.

Teatre "Nezlobino" arba "I R. F. S. R." teatras, lošiama "Mery Tudor" ir Lunačarskio "Žmonės" ir kiti.

Yra taipgi revoliucijoniškai satyriškų lošimų, kur pašiepama religija, buržuazija ir antantė.

Maskvos "Letučaja Myš" arba "Šiksnosparnis", kabaretas, kartais perstato pašepiančius priešingus Sov. valdž. veikalus. Jį lanko daugiausiai likučiai senos buržuazijos.

Visi kiti teatrai ir operos pripildytos dirbtuvių darbininkais, kariuomene ir mo-

kiniais. Valdžios visos įstaigos turi teatruose sau atskiras "ložas," arba "box seat" savo darbininkams.

Didžiajam Maskvos teatre buvusią caro ložą turi Maskvos sovietas.

Krutamus paveikslus, arba kinematografą, daugiausiai agitacinio pobūdžio rodo, kaip teatruose, taip ir tam tikrai prirengtuose traukiniuose ant stočių, kuomet darbininkai siunčiami darbui iš vienos gubernijos į kitą, laike laukimo ir mainimosi traukiniu ir t.t.

Muzėjai, kaip Maskvoje, taip ir provincijoj rupestingai užlaikomi.

Ekaterinburge viename muzėjū surinkti visi brangakmeniai, kokie tik randasi Rusijos žemėje.

Maskvos paveikslų galerija papildyta paveikslais naujų piešėjų. Ją aplanko šventadieniais tūkstančiai žmonių.

Viatkoj viename muzėjū, tarpe kitų dalykų, dar laikoma sudžiovintos duonos gabalas pirmų metų Sov. valdžios gyvavimo. Duona 1918 m., biskį panaši į duoną, bet 1917 m. laike Kerenskio buvimo, tai duonelės išvaizda ir kokybė niekuo nesiskiria nuo...

Su cerkvėm apsirūpinama neprasčiausiai. Maskvoje "Chram Christa Spasitelia", pervesta į muzėjū. Aukštesnius bokštus, kaip kurių įvestą radio stotys. Vologdoj iš kelių cerkvių padarė puikias sales mitingam, nes pasirodė, kad nėra lankytojų. Iš trylikos cerkvių vos keturios lankomos ir tai mažu skaičium žmonių.

Jei skaityti Maskvoje aikštes, kurios nupuoštos paminklais, stovylom, tai pirmutinė raudonoji aikštė, kurioj palei Kremlio sieną palaidoti žymūs revoliucionieriai, kaip Sverdlovas, Artemas, Reedas, Olseni, ir kiti. Jiem ramiai ilsiantis, Kremlio vartų bokšte įvesta laikrodys, kuris skambina tris kartus į dieną Internacionalą.

Kitu šonu Kremlio, puikus paminklas pastatytas atminčiai Karoliui Marksui, Rožei Luxemburg, Karoliui Liebknechtui, Lesallei ir Bebeliui.

Ant Sovietų Aikštės stovi paminklas, ant kurio užrašyta Sov. valdžios konstitucija.

Ant teatralės aikštės iš žydinčių gėlių kas vasarą buna išsodintas Lenino veidas.

Ant Puškino bulvaro dar tebestovi, kaip milžinas galvą nulenkęs mąsto, Puškino stovykla. Keli metai atgal apie jį sukinosi caro žandarai, budeliai, aristokratija. O dabar šiuo taku tai kelias į Kominterno raštinę. Čia praeina ir raudonieji kareiviai, aficeriai ir atvažiaavę svetimtaučiai, amerikiečiai, francuzai, vokiečiai, italai, net juodi indusai ir geltoni chiniečiai.

Maskvoje prie Tverskosios gatvės, priešais Internacionali viešbutį Futuristai turi savo kluobą.

Iš senų artistų, dailininkų daugelis išlakstė į užsienį, budami persigėrę buržuazine dvasia, pabugo proletariato diktatūros.

Sov. vald. jų nepaiso, nes likusiųjų skaitlių daugina nauji artistai ir dailininkai. O jei reikia butinai, tai parsikviečia iš užsienio. Pav. porą mėnesių dar prieš III Kominterno Kongresą Sov. valdžia sukvietė netik iš visų Rusijos dalių, bet ir iš užsienio, artistus piešėjus piešti paveikslus žymesnių pasaulio revoliucionierių ir Kongreso narių.

Artistų pribuvo iš Vokietijos, Vengrijos, Bulgarijos ir Francijos.

Bet didžiausią darbo dalį atliko du žymūs Rusijos artistai, piešėjai iš Petrapylio, Brodeckis ir Veščilov, ir iš Kaukazo portretistas Berbov. Jie piešė Leniną, Kolontai, Radeką, Zinovievą, Zetkiną. Ir iš svetimų šalių kongreso delegatus, Francijos Lorient, Anglijos Quelcha, Austrijos Šteinhardt, Italijos Teračini, Vokietijos Talheimer, Indijos Ry ir Abdulai. Pastarasis turi ypatingą tipą, jam nedavė ramumo visi piešėjai. Iš Amerikos piešė Haywoodą ir kitus. Čia pažymėjau tik žymesnius, o piešė apie porą šimtų.

Paveikslus sudarę į albumus, dovanavo svečiam delegatam, dalį sudėjo į muzėjus, kitus vartoja agitacijai.

Piešimo skyriai įvesti kiekvienoj karinėj ir civilėj mokykloj ir vaikų sodose. Iš pasikalbėjimo su artistu-piešėjus Brodeckiu, kartą išsitarė: "Man dabar šimtą syk geriau, aš save neturiu parsiduoti, kaip seniau; dirbu kaip vienos šeimos narys, savo talentą tobulinu be kliučių, šeimyną savo užlaikau nei kiek neblogiau, jei dar negeriau, kaip seniau, važiuoti į užsienį manęs suvisai netraukia, vergauti atpratau."

Veščilovas pridėjo, jogei jis važiuotų į Paryžių ant kelių dienų "išsigerti gero vyno", tai viskas.

Be atskirų jau paminėtų vaizdelių, iš dailės sryties, Sov. Rusijoje žymėtina dar didžiosios rankų darbo parodos, bazarai, kaip ve, paroda profesinių sąjungų, kur rankų darbo išdirbiniai sugabenti iš visų šalies dalių. Išdirbiniai, piešiniai iš medžio išdrožti, išpiešti. Audimai, mezgimai, siuvinimai — negalima jais atsigerėti.

Išdirbti iš geležies visokie įrankiai, mašinėrijos. Viskas prirengta, pagaminta sodiečių moterų ir vyrų, kareivių, mokinių ir vaikučių.

Vienas sodietis pasidirbęs mašinukę su kuria kaip bematanč nulieja iš stiklo puikiausias išdekoruotas bonkutes, stiklukus.

Sunku aprašyti kiek triuso ir darbo, ir pasišventimo pas Rusijos sūnus ir dukteris. Sov. Valdžia deda visą galę sveikatos, agrikultūros ir propogandos tikslams.

Tuščių krautuvių languose, arba sienos visur nulipdytos visokiom proklemacijom, plakatais, paveikslais, kaip apsisaugoti nuo ligų, ypatingai nuo choleros, juodųjų raupų, tifo.

Prisimenant tą visą suirimą, vargą, badą, kiek šalis nukentėjo, tai dailė Sovietų Rusijoje nestovi nei kiek žemiau, kaip kad tose šalyse, kurios nei trečdaliu tiek nenukentėjo, kaip Sovietų Rusija.

Maskva, Spalio 7, 1922 m.

Argentinios Moterys Organizuoja

F. K. STALION

Jau bus metai laiko, kaip Argentinios pažangesnės moterys pradėjo organizuotis, tvirti moterų komunistų skyrius, prie Argentinios Komunistų Partijos. Daktarei Ida Bandaret-Kantor pasisekė suvienyti komunistų moterų skyrius su kompartija. Kartu drg. Bandaret-Kantor savo prakalboj kvietė visus kompartijos narius stengtis vesti energingą agitaciją tarpe motinų, pačių, seserų, draugių, pažystanų ir mylimųjų. Tverti moterų komunistų skyrius ten, kur tik pasirodys galima. Kompartijos oficialiame organe "La Internacional" liko įvesta Subatinis moterų skyrius.

Gegužės pabaigoj, kilus komunistų partijoj opozicijai, darbas lyg nutilo — nutilo ir drg. Ida Bandaref-Kantor. (Ji gabi kalbėtoja).

Dabar, kuomet Komunistų klausimas tapo išrištas, darbas tarpe moterų vėl atgijo. 8 dieną kovo šių metų, buvo iškilmingai švęsta. Surengta per komunistų skyrius eilės mitingų. Prakalbos buvo rengiamos ant gatvių, soduose ir teatruose. Kalbėjo žymiausi kalbėtojai ir kalbėtojos. Partijos organas "La Internacional" pašventė tarptautinei moterų agitacijos savaitei pirmą puslapį.

8 d. kovo svetainės buvo daugiausia pilnai prisikimšusios jaunų ir senų moterų, kurios karštai sveikino kalbėtojus. Reikia pasakyti, kad jei darbas bus vedamas atsakančiai, bus ir pasekmės. Tiesa, šiandien da Argentinios moterys tamsios ir atsilikusios politiniame veikime, vienok susidedančios skaudžios gyvenimo aplinkybės verčia ir jas mąstyti.

Argentinoj moterys sudaro penkiosdešimtą nuošimtį pramonės darbininkų; jos dirba fabrikuose, ofisuose, krautuvėse ir laukuose, nors ir pavojingas būtų darbas. Kitos iš priežasties ekonominių nedateklių grimsta į prostitucijos klampynes. Kas užima pirmą vietą po Kauno ir Paryžiaus baltosios vergijos industrijoj.

IŠ MOTERŲ JUDĖJIMO.

Hagua, Holandija. — Moterys surengė milžinišką demonstraciją ir eiles masinių mitingų protestui prieš Francijos okupantus Rhur distrikte.

* * *

Bulgarijos darbininkės turi savo laikraštį "Ravensvo", kurio spausdina 10,000 egzempliorių. Bulgarijos darbininkės turi specialias komisijas darbui tarp darbininkų. Tos komisijos surengė per metus 1,082 susirinkimų tarp darbininkų ir vargingų valstiečių. Darbininkų organizuotų į moterų skyrius, yra 4,500, unijose gi — 940.

* * *

Japonijoje, Tokio, kuomet Diete svarstė moterų balsavimo klausimą, japonės moterys surengė eiles mitingų, kuriuose išnešė rezoliucijas, reikalaujant suteikimo balsavimo teisių. Policija atydziai saugojo parlatą ir jokių demonstracijų neleido laikyti. Patsai klausimas likosi atidėtas ant toliau.

* * *

Egypte suteikta moterims balsavimo teisės. Balandžio 30 dieną, šalies rinkimuose moterys pirmu kart dalyvavo. Nors abelnai Egipte darbininkų judėjimas yra atsilikęs, bet moterų klesinis susipratimas žymiai pastebima.

* * *

Turkestane komunistų partijoj yra 200 moterų ir organizuotų darbininkų 4000.

* * *

Armenijoje moterų skyriai apima 7000 moterų. Iki šiol niekur nedalyvavusi Armenijos valstietė, dabar noriai lanko susirinkimus. Miesteliuose ir sodžiuose organizuojama skaityklos, kurias lanko moters darbininkės.

* * *

Azerbeizane centralis moterų skyrius turi 22,000 organizuotų darbininkų. Iš pradžios iš visai nežymių kuopelių susiorganizavo instruktorių ir organizatorių kursai.

APŽVALGA

PASIRYŽO SUORGANIZUOT DARBININKES.

Washington, D. C. Tautinė Moterų Darbo Unijų Lyga, savo konferencijoje įvykusioje 16 d. gegužės, nusprendė vest intensyvią agitaciją tarpe šalies darbininkų už pagerinimą darbo sąlygų ir pakėlimą mokesnio. Šiam darbui plėną nutiesė dalyvaujant atstovėms nuo 27 darbininkų organizacijų. Konferencijos delegatės pareiškė, kad jeigu tik moterys tinkamai susiorganizuos, — jos lengvai galės priversti kongresą aprubežiuot vaikams iki 21 metų amžiaus mokesčių ir darbo valandas, taip pat ir nustatyt moterims minimum algas.

P-lė Rosa Schneiderman, Tautinės Moterų Darbo Unijų Lygos vice-pirmininkė, savo kalboje pareiškė, kad "šalies augščiausio teismo nuosprendis, panaikinant moterims algų aprubežavimą ir nuolat sunkėjančios darbo sąlygos, moteris turi priversti stipresnio susiorganizavimo apgynimui savo reikalų". Moterys be stiprios organizacijos negali tikėtis buvimo pagerinimo. Įstatymų keliu jos tik tuomet galės šiek tiek laimėti, kai dirbtuvėse kur dirba turės stiprias unijas ir aiškiai supras savo klesos reikalus.

Darbas, kurį Lyga pasiryžo plėsti, bus sunkus, reikalaujantis daug ištvermės, bet jis būtinas, nes plačiosios darbininkų minios da neorganizuotos.

AMERIKOS SOCIALISTŲ PARTIJA PASILIEKA SENAM SAVO KEVALE.

Socialistų Partija savo paskutinėje konferencijoje pareiškė, kad da nepribrendo laikas del bendro darbo su kitom revoliucinėm organizacijom. Farmerių Darbo Partijos ir A. Darbininkų Partijos pasiūlymus, su-

daryt bendrą frontą pasekmingesnei kovai su vis daugiau puolančia reakcija, atmetė. Taipgi atmetė idėją tvėrimo Darbo Partijos. Konferencija nutarė visais būdais stiprinti Partijos eiles, bet iš paduotų suvažiavime skaitlinių matosi, kad socialistai keliauja vis artyn grabo. Iš 118,000 narių, pasiliko tiktai 12,447. Tokis narių skaitliaus nupuolimas, aiškiai rodo tos partijos netinkamumą mases vadovaut.

"KAREIVIŲ TIESA".

Rengianties apvaikščiūt Pirmąją Gegužės, Lietuvos draugai vėl pradėjo leisti "Kareivių Tiesą", kuri buvo buožių valdžios užsmaugta. "K. T." eina slaptai, nes Lietuvoj, kaip ir visose kitose kapitalistinėse šalyse, kareiviams uždrausta platint jų reikalus ginančią spaudą, jiems leista tiktai klausyt paliepiamų, bet nemąstyt apie tų paliepiamų šventumą. Taipgi pasirodė pirmas numeris ir "Darbininkų Jaunimo", kurį leidžia Lietuvos Komunistų Partija. Abu laikraščiai paduoda gana daug įdomių žinių iš kareivių ir Lietuvos jaunimo judėjimo. Patartina visur juos platint. Užsakymus galima siųst K. Steponavičiui, Box 693 Cliffside, N. J.

KUDIKIŲ DARBAS NEW JERSEY VALSTIJOJ.

Taip vadinama Gerovės Draugija ir apšvietos departmentas, patėmija mokyklose šilpnus mokinius, pasiryžo patirti jų šilpno mokymosi priežastis. Gi tyrinėjimai parodė, kad maži kūdikiai nuo šešių-septynių metų amžiaus, prikeliami anksti ryte ir parėjus iš mokyklos; pristatoma prie įvairaus darbo, kaip tai: siuvinėjimo, karielukais vedžiojimo ir kitų panašių užsiėmimų.

Dr. George Hollingshead, kuris tęsė tyrinėjimą per dvi savaitis, savo raporte pažymi, kad randasi šimtai namų, kuriuose kūdikiai kankinami prie įvairių darbų. Moterys nešasi iš dirbtuvių namon darbą prie kurio pristato savo mažus kūdikius. Tyrinėjimo komisija tame suranda vien tik motinų žiaurumą linkui savo kūdikių, bet jeigu jų vyrai uždirbtų ganėtinai del šeimos išmaitinimo, tuomet suprantama, kad jom nereikėtų tuomi darbu užsiimti. Norint galutinai prašalint kūdikių darbą — visų pirma reikia pakeisti išnaudojimo sistemą, kuri be kūdikių, kaip pigiausios darbo spēkos, negali apsieiti.

—::—

DAUGIAU JAUNŲ VERGŲ.

Neperseniai mes rašėme apie Tensessee valstijos bovelnos plantacijose vaikų vergiją, Floridos ir Mississippi oisterių gaudytojus, bet kiekvienas naujas tyrinėjimas, atidengia vis naujus kudikių vergijos paveikslus. Paskutiniai tyrinėjimai Michigano valstijoje cukrinių burokų plantacijose, atidengia vėla pietinių valstijų sceną. Kūdikiai po šešis metus amžiaus ir kiek daugiau, pradeda vergaut nuo šešių ryte ligi vėlam vakarui. Kiekvienas ketvirtas kudikis, išdirba nuo vienuolikos iki penkiolikai darbo valandų per dieną. Gi tyrinėjimai daugiausiai tiktai tyrinėjimais ir pasi-
lieka.

Kūdikiai jaunose dienose vysta todėl, kad cukraus trustas turėtų didesnius pelnus, o valdžia su savo tyrinėjimais tikta juokus iš visa to daro. Kūdikių darbas kapitalistinėse valstybėse ne mažėja, bet priešingai jis didėja.

—::—

KUNIGIJA VIS DAUGIAU LENDA Į VIEŠASAS MOKYKLAS

Amėrikoje mokykla atskirta nuo bažnyčios, bet mokytojos, kurios poterių nemokina, tankiai turi jieškot sau užsiėmimo, bet negana to; bažnyčios nuolatos taip pat

tuštėja, lankytojų skaitlius mažinasi, todėl reikia jieškot naujų priemonių, kad dievo piemenėliam būtų kas ganyti.

Teksuose svarstoma įstatymo projektas, kuriuo manoma uždrausti bedieviams mokytojams mokytojauti valdiškose mokyklose. Mokytojas pirm užimsiant vietą, turėtų prisiekti jog jis tiki į dievą.

Senatorius Preonold Virginijos valstijoje reikalauja, kad mokyklose būtų verstinas biblijos skaitymas. Veikiausia tais žingsniais paseks ir kitos valstijos; tuomet mokytojai netik turės būt šimtaprocentiniais patriotais, bet kartu ir davatkomis.

—::—

MUSSOLINI ŽADA MOTERIMS BALSAVIMO TEISES.

Italijos fašistų vadas Mussolini, tarp tautiniame Moterų Sufragisčių Kongrese pareiškė, jog jis rūpinsis, kad jo valdžia suteiktų kai kuriom Italijos moterų klasėm balsavimo teises. Amerikietė delegatė, ponja Carrie Chapman Catt, džiaugiasi, kad Mussolini padaręs didelį progresą pirmyn. Abelnai sufragisčių kongresas išgarbino fašistų taktiką ir jų principus, pareikšdamas, kad ir jos už tuos pačius principus kovoja, ir, kad tai vienintėlė taktika, kuri galėsianti pasaulyje suteikti laimę. Kaip nuo buržujų moterų tai darbininkės daugiau ko tikėtis ir negali, nes paskutinis kapitalizmo ramstis randasi tik fašizme; tad tai klasei tik ir liekasi jį garbinti.

Kongreso delegates karštai sveikino ir popiežius, jis pareiškė, kad pritariaš tokiam moterų veikimo programui, išskiriant, kur kalbama apie atsiskyrimus.

Kongrese dalyvavo 1,400 delegačių atstovaujant 40 įvairių šalių. Tasai kongresas turi būt geru pavyzdžiu darbininkėms, jame pasirodo kaip buržujės moterys moka veikt organizuotai del savo klasės labo, jos karštai sveikina fašistus ir pasižada eit jų pramintais takais, kovodamos priešais susipratusias darbininkes ir darbininkus. Darbininkės moterys turi tuom patim atsakyti,

jos turi stiprint komunistų sekretoriato eiles ir kartu su klasiniai samoningais darbininkais, bekovodamos priešais tarptautinį fašizmą, eit prie komunistinės tvarkos, prie panaikinimo buržuazijos su jos visa sistema.

—::—

MIELAŠIRDINGAS ŽMOGUS.

Kapitalistinė spauda su pasididžiavimu pažymi, kad John D. Rockefelleris, per paskutinius dešimtį metų, yra paaukojęs \$76,757,049. Iš šios sumos veik didesnė dalis paskirta, nuo karo nukentėjusių sušelpimui, per grynai patroitines organizacijas: Y. M. C. A., Knights of Columbus, Y. W. C. A., Hooverio šelpimo organizacijai ir kitom panašioms. Jis taipat yra daug paskyręs pinigų, rytuose nuo karo nukentėjusiems šelpti. Iš paviršiaus žiurint, gal kam atrodyt, kad tasai sušelpimas yra gėrinai filantropinis dalykas, su politika nieko bendro neturįs, bet gi arčiau prisiziurėję matome, kad besitęsiant šelpimo darbui kartu eina ir aštri kova už aliejaus šaltinius. Standard Oil aliejaus (Rockefellerio) kompanija vis daugiau užkariauja rytuose sau naujų rinkų, iš kurių vėl galės plėst naujus turtus, išnaudojant tenaitinius gyventojus ir, prie progos, vėl kuomet nors sušelpt anuos arba kitus panašius.

Amerikos darbininkai gerai žino, kaip tokių "labdarių" dirbtuvėse ir kasyklose reik sunkiai kovot už penkis centus daugiau darbo mokesnies į valandą arba už sutrumpinimą darbo valandų. Kuomet darbininkai sustreikuoja, tai tie "labdariai" su pagelba pasamdytų savo ištikimų tarnų nesigaili jiems nei švino nei ugnies.

PRISIKĖLIMAS IŠ NUMIRUSIŲ.

*Ispūdžiai perskaičius Žarėnų Vinco knygutę—
"Kaip žmogus sutvėrė dievą".*

Gyvybė tai amžinas ratas, —
Gimties ir mirties automatas;
Daiktai atgyvenę nyksta, —
Iš jų kas nors kitas išdygsta:
Medžiaga keičias į spėką,
Bet nepavirsta į nieką.

Numirę tėvai mūsų, broliai,
Ant žemės gyvena lig šioliai;
Vieni jų gezais išgaravo,
Kiti gi žolėm sužaliavo;
Mes gi tatai sunaudojam, —
Dalį jų kūno nešiojam.

Daleiskim, kaip sako bažnyčia,
Arkaniolas Mikas mums tyčia,
Įlindęs per langą į stubą,
Užtriūbyt vidurnaktyj triubą,
Liepdams greičiau mašeruoti
Į šventos Juozapos stotį.

Ir bėgam mes vargšai į teismą,
Išgirsti dievulio prakeiksmą,
Bet štai bočių kaulai sustoja,
Ir nori paimt mūsų koją,
Ranką, akis, ar krutinę, —
Sąvastį jų pirmutinę.

— Į peklą! — Gal būt atsakysim, —
O kaip gi mes patys paliksim?
Ir bėgs tad į teismą sukilę,
Tai groblas, tai kaulai suskilę,
Eis kur pečiai, kai kur protas,
Bėgs kai kur pilvo tik šmotas!

Hokus Pokus.

PAVASARIS.

Pavasario laikas,
It linksmutis vaikas,
Pilnutis jaunystės
Mielos pasirodo.

Žemužė išyla,
Gyvybės prabyla,
Laukai, girios, tampa
Tikru vaizdu sodo. *Jordus Aris.*

GAILĖKITĖS NIEKŠAI!

Augant, bujojant klasei varguolių,
Laikas nuo laiko žengiant pirmyn,
Baimėj' drebėkit, gaujos turtuolių,
Pražutį savo jauskit labyn.

Galvas nulenkite, buvę valdovai:
Verkit praradę vergti minias,
Kad jūs nebuvot tinkami kovai, —
Jūs pačių darbas teik' mums žinias....

Staugkit kiek norit priešai Liuosybės,
Jūs žvėriškumas mums nebaisus! —
Einam ir eisim keliu Teisybės,
Skelbdami kovą prieš jus visus!

Kraujo nekalto jau prisigėrėt;
Kūnų privalgėt vargšų gana!
Orgijų kelią sau užsitvėrėt, —
Baigiasi jūsų būviui diena!..

*Jordus Aris.***GIRTUOKLIO TROŠKIMAS.**

(Pašai pa).

Nereikia man mokslo, svajonių,
Nenoriu aš garbės augštos,
Manęs nevilioja nei žvaigždės,
Nei grožė žaliosios gamtos.

Netrokštu aš gerti šampano,
Lai geria jį ponai turčiai,
Man būtų gerai ir degtinė,
Jei jos tiktai gausčiau apščiai.

Degtinės užgėręs nejaučiu
Naštos kasdieninių vargų.
Degtinės stiklelio neduočiau
Už meilę gražiausių mergų.

Aš bučiau linksmiausias ant svieta,
Jei upėmis bėgtų alus,
Degtinė jei būt ežeruose,
Tai būtų gyvenims meilus.

Jei dievs manó noro klausytų,
Aš garbinčiau jį už tai,

Manąsias giesmes tad užgirstų
Dangus ir dievulis augštai.

*Buolio Sūnus.***MES PINAM VAINIKĄ.***Lietuvos žuvusiems darbininkų karžygiams*

Mes gerbiam jūs darbą,
Kad labai varguolių
Drąsiai jūs kovojot,
Ir gailimės jūsų,
Kad priešo pakirsti
Gyvybės nustojot.

Sykiu mes prisiekiam
Už jūsų gyvybę
Atmonyt valdonams.
Kas kraują praliejo,
Krauju teatmoka!" —
Mes sakom tyronams.

O jūsų pagarbai
Mes gėlių priskyne
Jau pinam vainiką,
Nes mūsų mintyse
Jūs darbas garbingas
Atmintinas liko.

1923.

*Buolio Sūnus.***SUSTOK!**

Nebepajiegdams kentėti
Sušukau piktai: —
Po galų kamgi gyventi,
Jei vargas tiktai?
Geriaus eisiu atsilsėti
Nuo vargelio pasislėpti,
Užmigt amžinai.

Ei! Sustok! Nebūk beprotis.—
Juk baisi mirtis!
Stok kovon skriaudas supratęs, —
Tarė man mintis. —
Jaunas esi, pakentėk,
Stok į kovą, nedrebėk,
O laimė tenai!

Lakštingalos Vaikas.

Guminis Berniukas

(Tąsa)

Bekeris įniršęs laike vaidinimo tuo, kad žiūrėtojai jo neiššaukė ir nepagyrė, grįžo susiraukęs į išvidinį koridorį; pamatęs Petriuko rankose šunyti, jis pagrobė jį ir bato smaigaliu metė į šalį; šunyčio galva susidaužė į priešingą sieną ir jis krito čia pat ištiesęs kojeles. Petriukas balsiai raudodamas puolė prie Edvardso, kuris ką tik išėjo iš kambariuko. Visi mačiusieji ėmė Bekeriui iškalbinėti. Šis galutinai perpykęs vienu pamojimu nustumė Petriuką nuo Edvardso ir smarkiai supylė jam per žandą...

Nežiurint į savo gyvumą ir lankumą, Petriukas buvo ne tiek guminis, kiek nelaimingas berniukas.

* * *

Vaikų kambarėliai grafo Listomirovo rumuose buvo atgręžti į pietus tiesiai į sodą.

Puikus buvo butas! Kai tik budavo giedra, saulė nuo ryto ligi vakaro švietė pro langus; tik žemutinė langų dalis buvo uždengta žydriomis šilko uždangėlėmis, kad perdaug skaisti šviesa negadintų vaikų akių. Tuo pačiu tikslu visuose kambariuose buvo iškloti žydrūs kilimai ir sienos buvo išlipdytos ne per daug skaisčiais popieriais. Viename kambaryje visa žemutinė sienų dalis buvo tiesiai užversta žaislais: kiekvienas vaikas turėjo savo atskirą skyrių. Spalvuotai išmarginti sąsiuvinėliai teplojiūmūi, knygutės, dažai, lovelės su lėlėmis, paveikslukai, komodai, mažutės virtuvės, farforiniai puodeliai, lėkštelės, imbrikėliai, avytės ir šuniukai ant ratelių — prigulėjo mergaitėms. Stalai su alaviniais kareiviais, dvejetas širmų kartoninių arklių su baisiai išverstomis akimis, apkabintų žvangučiais ir įkinkytų į kalamašką, didelis baltas ožys, raitelis ant arklio, bubinas ir varinė dūda, kurios garsai baisiai netiko anglei, poniai

Bliks — prigulėjo berniukui. Tas kambarys vadinosi “žaidimų kambariu”.

Greta buvo “mokomasis kambarys”. Toliau miegamasis, kurių langai visados budavo užtiesti uždangomis, tik ten pakeltomis kur sukėsi ventiliacijos žvaigždė, valanti orą. Iš miegamojo galima buvo tiesiai pereiti į prausiamąjį, kuris taipgi buvo išklotas kilimu, bet sienos iš apačios apmuštos klejonka. Vienoj šalyj stovėjo didelis marmuro stalas, ant kurio stovėjo brangūs angliški indai, toliau blizgėjo batumu dvi vanos su variniais žibantiems kranais, gulbių galvelių pavidale; greta stovėjo šiltas pečiukas. Pagal klejonkinę sieną buvo sukabinta ant kaspinėlių visa eilė mažų ir didelių kempinių, kuriomis ponias Bliks kas rytas ir kas vakaras prausė vaikus nuo galvos ligi kojų, nuo ko rauda jų gležnūs kūneliai.

Sekmadienį prieš užgavėnes “žaidimų kambaryje” buvo nepaprastai linksma. Ten skambėjo linksmi vaikų balsai. Ne nuostabu. Tarp kitko štai kas buvo pasakyta: — Vaikučiai, jau visą savaitę jūs buvote paklusnūs ir malonūs; šiandien sekmadienis; jeigu jūs ir toliau taip gerai elgsitės, tai antradienio vakare jus nuvež į cirką!..

Tuos žodžius ištarė teta Zosė. Nespėjo dar ji ištarti savo pažadėjimo, kaip vėl pakilo triukšmas, vėl šauksmas, šokinėjimas — kiekvienas kaip mokėdamas reiškė savo džiaugsmą.

Tame priepuolyje vaikiško linksmumo labiausia visus nustebino Pafas. Jo krikšto vardas buvo Povilas, bet iš didelio meilumo jam davinėjo vieną vardą po kito, pirma jį vadino Leliuku, paskiau Pampuška, pagaliau praminė Pafu. Berniukas visado buvo sunkus ir nerangus, bet šį kartą sužavėtas pasakojimais ir tuo smagumu, kuris jo laukė cirkė, jis staiga puolė ant kilimų ir ėmė repečkas bėginėti po kamba-

rį, pakėles aukštai kairę koją, iškišęs ir užrietas prie skruosto liežuvį, žiūrėjo savo mažutėm siaurom akelėm į aplinkinius — pamegdžiojo klauną.

— Pakelkite jį, pakelkite greičiau, jam kraujas sumuš į galvą! — sušuko tetutė Zosė.

Nauji šauksmai, vėl ėmė visi šokinėti aplink Pafą, kuris nei už ką nenorėjo atsisototi ir vis kilojo tai vieną koją tai kitą.

— Vaikai, vaikai... gana! Tikrai jūs nebenorite būti protingais... nenorite klausyti... — kalbėjo tetutė Zosė, kuri buvo pati nepatenkinta savimi užtai, kad nemokėjo pykti.

Ji atsidžiaugti negalėjo “savais vaikūčiais” kaip pati išsitaravo. Ištiesų, reikia pripažinti, vaikai buvo laba malonūs.

Vyrausiajai Vandutei jau suėjo aštuoneri metai. Po jos ėjo šešių metų Stasytė; Pauliukas turėjo penkių metus. Jis buvo riebus trumputis; jo kūnelis buvo minkštas, baltas, kaip šmetona; būdas jo buvo ramus, lėtas, apvali galva ir apskritas veidas, kuriame vienintėlis įžymus bruožas tai buvo mažos siauros akelės, kurios tik tada visai atsimerkdavo, kada buvo paduodamas valgis, arba jei kas kalbėjo apie valgį.

Nuo to laiko, kada vaikams buvo pažadtėa nuvesti juos į cirkę, vyresnioji dukrelė, Vandutė, visai virto dėmesiu ir atydziai sekė sesers ir brolio elgimąsi.

Vos, vos kildavo tarp jų mažiausis nesutikimas, ji skubiai bėgo prie jų, apsidairydavo į išdidžią ponią Bliks ir imdavo kažinką tyliai šnabzdėti Stasytei ir Pauleliui bučiuodama iš eilės tai vieną tai antrą; tuo būdu jai visuomet pavykdavo juos laiku sutaikinti.

Pagaliau atėjo taip nekantriai laukiamas antradienis. Didelis laikrodis valgomajam kambaryje išmušė dvyliktą. Tuokart vienas liokajus plačiai atidarė duris, ir vaikai anglės ir šveicaro lydimi įėjo į valgomąjį. Pusrytys praėjo kaip paprastai tvarkingai.

Stasė ir Pafas Vandutės išpėti ne iš-

tarė nei žodžio. Vandutė nenuleido akių nuo sesers ir brolio; ji rupestingai išpėliojo kiekvieną jų pajudėjimą.

Pasibaigus pusryčiui, ponias Bliks reiškė grafienei, kad niekad jos dar ji nebuvo mačiusi, kad vaikai taip pavyzdingai užsilaukytų, kaip pastaromis dienomis. Grafienei atsakė, kad ji jau tą girdėjusi nuo sesers ir delto liepė pasamdyti vakarui cirke ložą. Sulig tais žodžiais Vandutė, kuri taip ilgai laikėsi, nebegalėjo savęs nuvaldyti. Nušokusi nuo kedės, ji puolė prie grafienės ir taip stipriai ją apkabino, taip prisiglaudė, kad valandėlei visai uždengė jos veidą savo tankiais minkštučiais plaukais; tokiu pat būdu ji pribėgo prie tėvo; nuo tėvo Vandutė perbėgo pas tetulę Zosę, ir čia jau pasipylė bučiais kur pakliūva: į akis, į skruostus, į smakrą, į nosį, — žodžiu visur, kur mergytės lupos galėjo pasiekti tetulės veidą. Stasė ir Pafas visai tą patį atliko, bet toli gražu ne taip karštai.

Tuo tarpu Vandutė priėjo prie forte-pijano, ant kurio gulėjo afišos; padėjusi ranką ant vienos iš jų ji nukreipė į motiną savo mėlynas akis ir vos kvapą atgaudama iš nekantrumo, užklausė maloniu skambiu balseliu:

— Mama... ar galima? Ar galima paimiti šitą afišą?

— Galima.

— Stase, Pafai! — sušuko linksmai Vandutė mosuodama afiša: — einam greičiau!... Aš jums papasakosiu viską, ką mes šiandien cirke pamatysim, viską papasakosiu!.. Einam greičiau į savo kambarius!..

— Vandute!... Vandute!... — švelniai sudraudė grafiene.

Bet Vandutė jau nebegirdėjo: ji lėkė kaip vėjas sesers ir brolio vejama, o paskui ją pukšdama ir sunkiai alsuodama vos begalėjo suskubti ponias Bliks.

(Toliaus bus)

Iš Mano Gyvenimo

Vertė šv.

Iš "Komunistka"

I.

Draugo Tarachanovo vadovaujamame buryje aš buvau slauge. Ejome Samaros stepais, palei Orenburgą, turėjome susijungti su savaisiais. Kaip pašėlę raiti lekiujo kazokai, žvilgėjo aukštin iškelti ilgi jiešmai. Kartais prasidėdavo šaudymosis. Visa tai buvo man jau priprasta. Jau daugiau kaip metai vaikštinėjau su būriu—nebijojau. Kartai net smagu buvo žiurėti, tartum čia būtų ne karas, o šventadienio pašilinksminimas, linksma stepų žaismė. Toli nuo mūsų girdėjosi šautuvų traškėjimai, mūsų draugai tuom patim atsakinėjo, ir mes ėjome ramiai, juokaudami.

Vakare apsistojome palei mažą upelį, pastatėme sargybą ir sugulėme. Matėsi augštas, mėlynas dangus. Malonus žolių kvėpėjimas, tyras, svaiginantis oras. Aplinkui naktiniai šlamėsiai, neaiški garsai. Žiogai čirškėjo, pievose naktiniai paukščiai savo giesmes tęsė. Puiku.

Draugas Tarachanovas gulėjo aukštinkas ir pushalsiai kalbėjo:

— Štai kaip pasaulyje sutvarkyta. Iš paviršiaus pažvelgus — ramybė, malonumas. Vabalėliai, žiogeliai — niekas niekam neužkenkia. Tikrenybėje gi — apgavystė. Stipresnis ryja silpnesnį. Mūsų neprieteliai taipgi nesnaudžia. Sargyba nemiega. Tokia tylą yra apgavinga. Mus tuojaus išmotelius sudraskys, jeigu tik mes atsikirsime vieni nuo kitų.

Žiogai čirškė, naktiniai paukščiai šukavo. Įkiriai zimbė nematomas vabalėlis, tartum į ploną dūdelę pūtė. Tarachanovas atsikėlė. Man, veikiausiai, kas tai akyse pasipainiojo, nes ir aš atsikėliau.

— Ar jūs girdite?

— Taip.

Nuo sugūlimo vietos truputį atsitraukėme į šalį. Palei upelį pasigirdo šlamėsiai.

Tarachanovas drąsiai leidoši pirmyn.

Aš pagriebiau jį už rankos.

Jis tuojaus greitai sugrižo atgal, kugulėjo nuvargę draugai. Visus apėmė neramumas. Greitai griebėsi už šautuvų. Keturiesi nuėjo paupin. Staiga iš už nedidelio krūmo pradėjo piltis šūviai. Besišaudant, aiškiai pasigirdo mūsų draugo sušukimas:

— Oi!

Aš irgi pajutau, kad kairę koją tartum verdančiu vandeniu apliejo. Užkišau du pirštu už pančekos — kraujas.

— Sužeista!

Po ranka neturėjau krepšio su reikalingais žaizdų apraišiojimui daiktais, todėl greitai nusitraukiau nuo galvos skepetaitę. Perplėšiau ją pusiau ir stipriai užveržiau sužeistą vietą. Ir vėl aiškiai pasigirdo vieno mūsų draugų balsas:

— Ai!

Skubiai mečiau ton pusėn ir pervirtau ant užmušto žmogaus.

— Mus išnaikins!

Šita mintis pasirodė baisi, netikėtina. Aš visa pradėjau silpnėti, svyruoti, nežinojau nei ką daryti. Baisiausia tas, kad nesimato neprieteliaus. Negalima suprasti iš kur šaudė. Kiek jų yra? Apimta baimės ir gailėsčio krintančių draugų, aš nieko negalėjau suprasti. Reikėjo surasti Tarachanovą, eiti sykiu su juomi, kad išlaikius iki paskutiniųjų, nepasidavus. Kas tai sušuko:

— Bėkite!

Aš nejučiomis sušukau:

— Laikykitės!

Palei mane atsirado draugas Tarachanovas. Aukštas, be jokio baimės, atlapa švarka. Tamsoje jis išrodė milžinu. Rankoje revolverį laikydamas, paliepiantį šaukė:

— Draugai!

Nepamenu, kaip tas atsitiko. Pagriebiau keno tai numestą ant žolės šautuvą, bet pas mane nebuvo patronų, Bėgau laikydama iškeltą šautuvą ir mano balsas rodėsi ne manu.

— Draugai!

Vėl palei mane atsirado draugas Tarachanovas.

— Gulkite!

Greitai sugulėme už mažo kupsto, užstojančio priešą. Pradėjome šaudyti ir pertraukos. Aš žinojau kas tai yra šaudymas be pertraukos. Man rodėsi, kad aš šaudau šimtu rankų iš šimto šautuvų. Bet aš turėjau tik keletą kulku, kurias man davė Tarachanovas. Kada išleidau paskutinę, vos nesusukau:

— Tarachanovai, aš neturiu, kuom šaudyti!

— Štai kulkos.

— Aš pagriebiau krepšelį, o Tarachanovas prislinko prie manęs tartum norėdamas pasilsėti nuo didelio nuovargio.

Daugiau nieko nepamenu. Rodėsi šaudė iš šimto šautuvų. Paskui akys užsimerkė, įkritau į kokią tai duobę, bet neužsigavau. Mane apėmė saldus galvą svaiginantis miegas. Pasidarė lengva, pranyko baimė, ramu.

II.

Ryte atsipaikėjau. Saulė pradėjo rodytis. Aukštai melsvame danguje giedojo vieversėliai, girdėjosi netoli bažnyčioj varpų gaudimas. Naktis palaidojo visą triukšmą — šaudymosi. Aplinkui mane buvo užmušti draugai. Mylimas, drąsusis Tarachanovas, atlapa švarka, gulėjo ištisės kairę ranką, o dešinėje laikė suspaudęs šautuvą. Jeigu nebūtų buvus kruvina galva, aš būčiau pamanius:

— Jis miega.

Jaunas, aiškus veidas. Laikė kelionai užaugo nedidelę barzdelę, kuri jo veidą darė dar rimtesniu. Akys truputį primerktos, bet žiūrėjo pirmyn. Net ir prieš mirsiant visai neužsimerkė, nenustojė išdidumo išraiškos.

Mažame klonelyje, ant sutrypusios žolės, dar gulėjo keletas užmuštų žmonių. Tarpe jų jaunas kazokas, suveltaiš ilgais garbiniuotais plaukais. Greta jo — kepurė mėlynomis siulėmis apvedžiota. Palei krūmus sėdėjo vienmarškinis žmogus sunertomis ant krutinės rankomis. Išrodė, kad jis, biskį galvą nulenkęs, meldžiasi. Ant kranto, palei patį vandenį, gulėjo jaunas Maskovos audinyčių darbininkas Fiodorovas; jis išrodė vaikišcias, dar be ūsų. Rankos ištistos pirmyn, tartum būtų atėjęs vandens atsigeriti.

Aš tik viena pasilikau tarpe užmuštųjų. Kiti kur tai nuėjo. Stepų kelių nežinojau, kaimai nepažįstami. Ką daryti? Reikia draugus palaidoti. Jau išvydau vanagą aplinkui belekiojantį. Persistačiau sau, kaip priešai tyčiosis iš lavonų ir tuojaus nuprendžiau:

— Reikia palaidoti.

Bet kuom duobę kasti? Pirštai negailiu, spato neturiu. Bet ar verta čia man pasilikti? Ar tik ne vaikiškumas manyje apsireiškia ir čia palaiko? Žiūrėjau į Tarachanovą ir minčia jį klausiau:

— Sakyk, ką aš turiu daryti?

Baisia galvą skaudėjo. Sužeistą koją gėlė. Priėjau prie vandens, nuėmiau kruviną raištį, išploviau ir vėl perrišau žaizdą. Pažiūrėjau į šalį ir pamačiau, kad ant smilčių, palei užmuštą kazoką, gulėjo nedidelis spatas, kokį vartoja sapiorai.

Niekad nekasiau duobės. Vienai tarpe negyvėlių stepuose buvo nejauku. Aš viena. Viršuje mano galvos, aukštai danguje vieversėliai gieda. Aplinkui mane — užmušti draugai. Tartum aš savo rankomis gyvus laiduju. Bekasdama duobę sustodavau ir žiūrėdavau į Tarachanovą.

— Ar tik aš iš proto neišsikrausčiau?

Vėl kasu. Jau iki juostos atsiduriau žemėse. Kada lenkiausi, tai plaukai dar kėsi, krito ant akių, nes buvo palaidi.

Duobę iškasiau. Pirmąjį duobėn paguldžiau draugą Tarachanovą. Nuo jo rankos nuėmiau laikrodėlį ir sau užsidėjau. Laikrodėlis rodė pusę po dešimties; tą ge-

rai atsimeņu. Jaučiausi labai pavargus. Sėdėjau palei duobę, žiūrėjau į paguldytą draugą; ašaros per skruostus riedėjo. Tą gerai atsimeņu. Prisiminiau ir miestą, kaip mes laidojome raudonarmietį, užmuštą esant sargyboje. Tuomet kas tai pasakė

— Drauge, lai buna tau lengva žemelė!

Aš taipgi pasakiau Tarachanovui:

— Drauge, lai buna tau lengva žemelė!

Paskui nuo upelio atvilkau Fiodorovą, Sterkovą, Nikiforovą. Ant viršaus paguldžiau seną Peterburgietį, geležies liejiką, Ivanovą.

Na, štai ir kapai be jokio ženklų. Karžygiai be vardo. O man reikia eiti. Apsivilkau Tarachanovo skūriniu žiponu, dar sykį pažvelgiau į kapą ir leidausi per stepą bažnytkiemio linkui.

III.

Bažnytkiemyje mane pasitiko jaunas, kokios keturiolikos metų amžiaus, vaikas ir atsargiai paklausė:

— Tu, teta, bolševikė?

— O kas?

— Į čia kazokai atvyko; neik.

Staptelėjau. Stovėti viduje gatvės neparanku. Kas tai per langą žiūrėjo. Stengdamosi būti drąsi, į nieką nekreipti domės, įėjau skersgatvin. Vėl mane pasivijo tas pats vaikinukas.

— Teta, neik į šitą pusę!

— Ar tu gali mane vesti nepavojinga vieta?

— Taip.

Jis leidosi pirma, o aš sekiau paskui jį. Užsitikėjimo viltis persikeitė į abejonę. Keista rodėsi. Ir kodėl aš einu paskui jį? Juk jis mane gali perduoti priešui? Ir kaip jis mane pažino, kad aš bolševikė?

Vaikinukas pažvelgęs į mane ir nusi-gandusiai pradėjo šnabždėti:

— Teta, greičiausiai nusiimk žvaigždę!

Aš visai užmiršau, kad prie raudona-miečio Ivanovo kepurės, kurią buvau užsidėjęs, prisegta žvaigždė. Atydžiai pažiūrėjau į savo vadą.

— Ne, jis neapgaus.

Lėsas, basomis kojomis, paleidais marškiniais, jis akylai žvalgėsi į visas puses, tartum žmogus daug patyręs. Mane nuvedė į ramią vietelę. Čia ganėsi veršiai, matėsi didelis gaidys. Zvimbė bitės, gulėjo sumesti rastai.

— Ar nori pas mus užėiti? Mano tėvas raudonarmeitis.

— Taip.

— Tu čia palauk. Aš pirmiau vienas nubėgsiu pažiūrėti.

Vaikinukas greitai nubėgo, o aš pasilikau bestovėdama palei krūvą rastų. už kurių pradėjau glaustis. Juokinga buvo slėptis dieną už rastų, kuomet bile minutą galėjo eiti žmonės ir mane išvysti. Jaučiausi be galo pailsus. Tarpais užeidavo taip, kad nieko nejaučiau, tik nuo miego negalėjau atsikratyti. Bandžiau galvą prileisti prie rastų, bet vėl greitai kėliau ir pati sau kartojau:

— Taip negalima.

Prisiminiau draugo Tarachanovo žodžius:

— Mes esame galingi tik tuomet, kuomet laikomės vienybės.

Aš gi dabar sėdžiu viena ant šitų rastų. Kur aš dabar galiu rasti draugų. Vienai nei gyventi, nei į kovą eiti negalima. Reikia vienybės, reikia jėgos. Bet kur šitą jėgą surasti? Tarachanovas užmuštas. Ivanovas, Fiodorovas, Strelkovas, Nikiforovas užmušti. Bet nejaugi su jų žūvimu turi viskas užsibaigti? Neteisybė. Aš turiu surasti žmones, o juk žmonės čia pat, palei mane. Reikia prie jų prieiti, pabandyti juos užkalbinti.

Vėl savo kūne pajutau jėgą. Pranyko baimė, kad viena palikau. Naujos mintys atsirado ir suramino mane. Ne, aš ne viena.

Kada atbėgo mano mažasis prietelis, jau buvo pavakariai.

— Na, teta, greičiau pas mus. Žmonės susirinko, o kazokai išjojo.

Užpakaliniuose vartuose mus pasitiko vaikinuko tėvas, buvęs raudonarmietis, dabar medine koja. Jis savo akimis apžiūrė-

jo nuo galvos iki kojų ir paskui prabilo:

— Vadinasi, mūsiškė?

— Taip. Iš draugo Tarachanovo būrio. Gal girdėjote?

— Dar negirdėsi!

Stuboje sėdėjo jauni valstiečiai-liuosoriai. Palei pečių sustatyta šautuvai. Vėlai nakčia mane paguldė ant šieno, kad pailsėjęs iki ryto, o anksti ryte su jais išėjau į stepus ant naujų mūšių, į naują ilgą kėlionę...

GAMTA.

O gamta brangi, močiute grožybių,
Tu kvietkais nusėji pievas ir laukus;
Tu žemę pripildai džiaugsmu ir linksmybe;
Paukštelių priveisi sodnus ir miškus.

Tu laukus paverti į daržus kvietkelių,
Orą padarai meiliu,
Žemelę paverti į miško skruzdyną,
Kad daros begalo gyventi dailu.

Bet mums nedaleista tave pažinti,
Užginta gērētis tavo gražumu.
Mums reikia besočiai, dykunai maitinti,
Ir tvankioj dirbtuvėj "gērētis" tavim.

O mūsų vaikučiai alkani, nuskurę,
Tarp purvinių gatvių, bėgioja basi. —
O gamta grožybių, kaip tau išžiuri,
Ar tokią beteisę kur kitur rasi?...

Lakštingalos Vaikas.

PAVASARIS.

Jau gamta atbudo, medeliai žaliuoja,
Tarp medžių šakelių paukšteliai čiulbuoja,
Pilnus laukus kvietkų gamta prisodino,
Kas gyvas ant žemės — džiaugtis pavadino.

Tik vargo žmogelis gērētis negauna
Tvankioje dirbtuvėj kitiems turtus krauna,
Neturi jis laiko grožybėms gērētis, —
Nei kvietkais nusėtais laukais vaikštinėti.

Jis prakaitu plauna išbalusį veidą,
Girdėdams mašinų kaukiantį aidą,
Gamtos nepažindams uždusęs alsuoja,
Jam dainas paukštelių mašinos dainuoja.

Pavasaris teikia grožybes dykunams,
Ištvirtėlių gaujai, begėdžiams lėbunams,
Ką šilkuose šlama, darbo nepažįsta,
O turtų, gėrybių pertekliuje skęsta.

Jiems gamta suteikia grožybes pažinti.
Tik jiems leidžia gėles pražydyusias skinti,
Pavasaris duoda jiems visas grožybes,
Tik tau, miel's vargdieni, vargų begalybės.

Lakštingalos Vaikas.

—:—

KELIAS Į ATEITĮ.

Ne laikas senatvėj jaunyste puoštis,
Nelaikas — į praeitį nesugrįžsi!
Turi pasiduot Gamtos pašaukimui,
Atmink, jog kelias į ateitį ruošti.

Jordus Aris.

KORESPONDENCIJOS

MIRĖ DRG. J. SARAPIENĖ

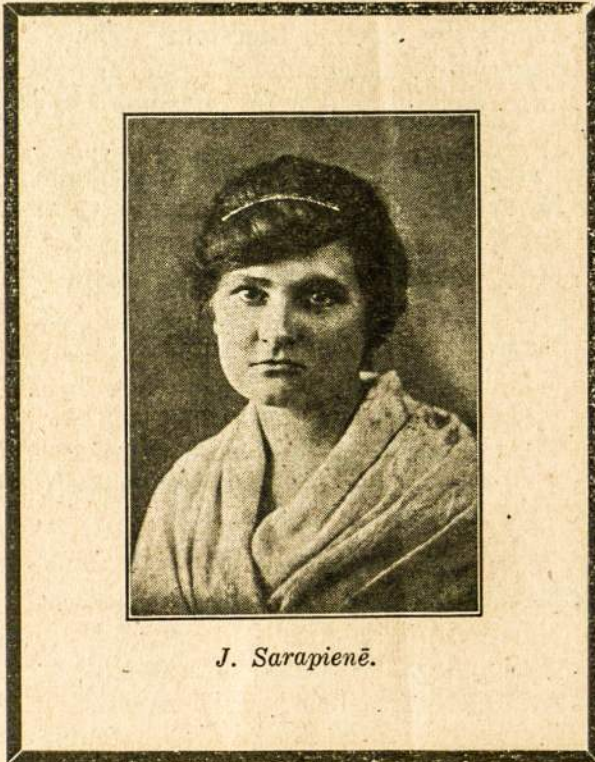
South Boston, Mass. — Balandžio 15 d. šių metų, mirė draugė Justina Sarapienė (žukauskaitė), palikdama našlaičiu savo sunelį 6 dienų amžiaus ir dideliame nuliudime savo draugą T. Sarapą. Taipgi paliko senus tėvus Lietuvoj ir vieną seserį Amerikoj. Priežastis mirties — buvo stoka gydytojo atydos laike jos motiniškos ligos. Vėlionė paėjo iš Kauno rėdybos, Telšių apskričio, Kalnėnų kaimo. Atvyko į šią šalį 1909 m. į

Waterbury, Conn. Tenai pradėjo veikti laisvųjų pašelpinėj draugijoj. Velionė atvažiavus į South Bostoną, ne sėdėjo ramiai, bet stoji į darbininkiškas organizacijas ir pradėjo jose energingai veikti: jinai buvo veikli narė kriaucių unijoj ir pašelpinėj draugijoj (Sūnų ir Dukterų), 1913 m. įstojo į LSS. 60 kuopą, kurioje darbavosi iki 1919 m. Kada įvyko plyšimas ASP., ji buvo su kairiuoju sparnu, vedė griežtą kovą su social-išdavikais.

Vėlionė uoliai dalyvavo tvėrime LMPS. 13-tos kuopos ir antrą rajono, jinau nuo pat LMPS. 2-ro raj. susitvėrimo, tai yra nuo 1917 m. ligi 1923 m. buvo rajono Pildančiam Komitete ir energingai darbavosi. Galima sakyti, jinau buvo didele dalia tos spėkos, kurį varė veikimą LMPS. 13-tos kuopos ir 2-ro raj. 1922 metais jinau buvo išrinkta į LMPS. Centro Pildantį Komitetą. Kada iškilo tarpe mūs ginčai, tai yra kada atsirado mūsų darbininkiškose organizacija opozicija ir pozicija, tai vėlionė buvo su opozicija ir budama LMPS. centro komiteto narė ir LMPS. 2-ro rajono organizatorė, vedė griežčiausią kovą prieš

šių metų ant miesto kapinių, laisvai be jokių prietarų. Jai liudną pagarbą atidavė didelys burys draugų ir pažystamų. Ant kapinių prie karsto, A. Karosienė pasakė trumpą prakalbėlę apie jos nuveiktus darbus ir ragino jos pramintais keliais žengti prie galutinio pasiluosavimo. Tegul bus lengva ilsėtis šios šalies žemelėj. O mes, draugės-ai, sustiprinkime savas jėgas del artinimo tos gadynės, kurios troško vėlionė pamatyti, kurioje visi darbininkai džiaugtus laime, kur motinos be laiko nemirtų, ir kūdikiai našlaičiai likę gražiai neverktų.

K. Barčienė.

J. Sarapienė.

A. Darbininkų Partiją, bet kada jinau pamatė savo klaidą arba geriau sakant, visos opozicijos klaidingumą, tuomet ji liovėsi vedus kovą prieš ADP. ir pradėjo prielankiai atsinešti linkui jos. Tai liudija jos išsireiškimai LMPS. 2 raj. konferencijoje, 1922 m. gruod. mėn. Visi draugai buvo įsitikinę, kad jinau liks greitoj ateityj veikli narė ADP. ir vėl energingai dirbs organizacinį darbą darbininkų naudai, ir vėl neš komunistinį šviturį tamsioje klesų kovoje, bet nelemta mirtis ištraukė ją iš mūsų tarpo... Vėlionė buvo 34 m. amžiaus. Buvo ramaus būdo ir vedė pavyzdingą gyvenimą, buvo draugų-ųjų gerbiama kaip energinga veikėja ir šventai atsidadavus komunistiniam judėjimui. Vėlionė liko palaidota 17 d. balandžio

HARTFORD, CONN. Tulas laikas atgal, vietinė LMPS. 18 kuopa savo veikimu pralenkdamo kitas kuopas ir draugijas, tada buvo galima tik pasidžiaugti iš tokio draugijų darbštumo.

Dabar viskas virto kitaip: jau kelintas mėnuo kaip susirinkimo negali sušaukti. Kame priežastis tokio neveilumo, sunku pasakyti.

Regis, kad kai kurios valdybos narės irgi apsilėidusios arba kitaip sakant, nepaiso kuopos reikalų.

Taipgi matosi ir pas nares aptingumas ir atšalimas nuo savo organizacijos.

Draugės neturėtų nuleisti rankų; juk proga veikimui yra didelė, tik reikia sukrusti, reikia nepatingėti atsilankyti į susirinkimus.

Kuopos valdyba turėtų pirma susitvarkyti gerai ir sušaukti visų narių susirinkimą. Jei tas nebus padaryta, tad kuopa turės pakriksti visai.

A. P. T.

LOS ANGELES, CAL. — Gegužės 6 d. įvyko LMPS. 66 kp. mėn. susirinkimas. Nors susirinkimas buvo neskaitlingas, bet gyvumą veikime aiškiai galima buvo pastebėti. Malonu pastebėti ir tai, kad vietinės progresistės užima pirmą vietą lietuvių darbininkų progrese.

Virš minėta kuopa taipgi daugiausia sugabi parengti įvairių parengimų, su geromis pasekmėmis. Todėl ir finansų stovis kuopoje yra geras; nors ir gana tankiai kuopietės pasižymi aukomis darbininkiškiems reikalams.

Paskutiniam susirinkime taipgi likos nutarta aukauti \$2.51, kad papildžius bent iki \$5.00 sumą aukų del Lietuvos politinių kalinių.

Mat, praėjusią žiemą virš minėtos kuopos iniciatyva buvo surengta bendrai su vietine ALD. LD. 145 k. ir Neprigulmiečių Klubu rožių balius. Nors ir suvienytos spėkos rengė minimą pasilinksmavimo vakarą, bet pasekmės buvo prastos dėlei blogo oro lietaus.

Taipgi, nutarė rengti pikniką birželio mėn. pabaigoj.

Diskusijos, kas link likvidavimo LMPS. organizacijos ir prisidėjimo prie kokios politinės kaip tai: A.D.P., yra jau net per keletą susirinkimų gana gyvai diskutuojamos, ir dar paliktas ant toliaus, kad visos draugės turėtų progą išsireikšti savo nuomones.

Dr-gė M. Savickienė paaukavo gražų vyrišką laikrodėlį vertės \$66. vietinei kuopai išleisti ant tikietų del išlaimėjimo. Tikietai jau gatavi ir jau pardavinėjami.

Pagal aukautojos d. M. S. norą, visas pelnas yra skiriamas Lietuvos politiniams kaliniams. Malonus ir prakilnus pavyzdys ir kitoms draugėms, bei kuopoms, pasekti d. M. Savickienę.

Vienas dalykas visgi prisieina pastebėti, tai tas, kad virš minėtos kuopos gerbiamoji knygė pertankiai pradeda "pamiršti" savo užduotį.

Pirmoji Gegužės, lietuvių progresyvių vietinių kuopų likosi suvis niekuom nepažymėta. Kodėl taip? *Padauža.*

IŠ MOKSLEIVIŲ KOLONIJOS.

Valparaiso, Ind. — "D. B." nepersenai buvo rašyta, kad Valparaiso moksleiviai, kurių šiuo laiku randasi apie 35, yra pasidalinę į srioves. Didžiausias atsiskyrimo protarpis tarpe katalikų. Pažangieji turi savo globoj knygyną su septyniais šimtais ekzemplorių įvairių knygų. Ateina visi

Amerikos lietuviški laikraščiai išėmus "Keleivi".

Moksleiviai turi tarti padėkos žodį laikraščių leidėjams, kad siuntinėja veltui savo leidinius.

Kai į "D. B." tai daugiausiai rašysiu apie merginas.

Valparaiso, kaip ne industrijos kolonija, tai darbininkų, ypač lietuvių nėra. Gyvena tik moksleiviai, bet nežinia kodel lietuvių merginos mažai lanko Valparaiso mokyklą. Metas atgal nebuvo nei vienos, dabar jau susilaukėme vos keturias.

Manau, kad "D. B." Red. duos tarti vieną kitą žodį link Valparaiso universiteto.

Valparaiso universitete randasi žmonių iš viso pasaulio, visokių genčių ir veik visi suaugę lanko mokyklą, taigi iš to atžvilgio da yra prōga kožnam pramokti, kam tik sąlygos leidžia. Priegtam kolonija maža, geriau mokytis, negu didmiesčiuose, pragyvenimas pigesnis.

Po šaltos žiemos ir sunkaus darbo, nekurie ima poilsio vasaros laike. Laike tokių vakacijų, patarčiau vykti į Valparaiso mokyklą, kurios vasarinis kursas prasidės gegužės 28 d. Išlaidos per 3 mėnesius bus apie vienas šimtas dolerių su mokslu.

Kurie norite platesnių informacijų, rašykite į Universiteto ofisą, arba į lietuvių knygyną, šiuo antrašu: *Klajotojas, 751 Cyrus st. Valparaiso, Ind.* Ant reikalavimo visada bus suteikiama patarimai. *Klajotojas.*

Lietuvių Moterų Progresyvio Susivienijimo Reikalai

KELETAS ŽODŽIŲ Į LMPSA. DRAUGES.

Draugės darbininkės ir LMPS. narės, gana jau snausti, gana apsileidimo; nusikratykim miegus ir tinginystę, eikime į organizacijas ir kiek kuri galime veikime, prisidėkime prie darbo. Prisidėkime prie darbo, kuris priklauso nei vyrui, nei moterim, bet visai darbininkų klasei. Draugės, mes privalome visose organizacijose parodyt daugiau gyvumo, daugiau veiklumo, negu iki šiolei, kuriose tik mes priklausome. Nelaukime, kad vieni vyrai veiktų, darbuotusi, nes jie irgi turi gana darbo. Negali vienas už du atlikt darbą, o kitas turėdamas liuso laiko tuščiais niekais užsiimdinėt. Negalime mes visuomet teisintis, kad negalime, neturime laiko ir tai ne mūsų vieta, o tik tų, kurie ar kurios nori. Mes visi ir visos privalome darbuotis del savo ir savo augančių vaikučių šviesesnės ateities. Teisintis, tai visuomet randa priežastis. Kiek ten-

ka girdėt jaunas merginas, jos sako: "aš jauna, man ne tas rūpi, kaip apsivesiu, tai prisidėsiu prie veikimo. Jaunos moterys turi mažus kūdikius, negali prisidėt prie veikimo, tos, kurių jau paaugyti vaikai, neturi laiko, nes reikia apsiut, papuošt, padabint ir tt. Senesnės sako: man ne vieta darbuotis, tegul jaunos darbuojasi. Kiek man atrodo, tai visi pasiteisinimai, visos priežastys be vertės. Kiekviena iš mūs galime dalele prisidėt darbo atlikime, jeigu tik tikrai norėsime ir nebusime apsileidusios, nelauksime, kad vienas už du dirbs, o kiti pasijuoktų iš ano. Gi darbuotis privalome visos, nes tai mūs užduotis. Auklėjime vaikučių mūs kiekvienos geismas, jiems suteikt geriausią laimę, kad jie neverktų kaip mes, bet jeigu mes snausime, neprisidėsime prie budavojimo naujos ateities nei šapeliu, tai mes pasirodysime priešai netik darbininkų klesos, bet ir savo kūdikių.

Draugės, kiek matosi, tai mūs LMPS. kuopose visai nupuolus energija ir draugės apsnudę veikime, nesilanko į susirinkimus, nesirūpina "D. B." likimu, neplatina savo mieste tarpe darbininkų ir tt. Vienos laukia likviduoti LMPS. kp., o kitos jau likvidavo su džiaugsmu, kad nereikės nieko veikti! Likvidavusios savo kuopas draugės gal vietoje eit į ADP. nuėjo į savo praeties gulyklas miegot, nes jau perdaug pailso, tai reikia ilsėtis. O gal gaña daug veikia ADP.? Bet kodėl nematyt nei girdėt jų veikimo?

Mes, kurios neturime noro veikti LMPS. kuopose, eikime į ADP. į unijas ir ten veikime, o kurios matome reikalą, darbuokimės LMPS. gerovei. Beje mūs daugelis darbininkų priklauso į SLA. ir ten veikia kitos ALDLD., arba įvairiose pašelpos draugijose, bet mes taip turime veikt draugijose, kad tas mūs veikimas neitų ant naudos tautiškiems biznieriams, profesionalams, bet darbo žmonėms. Kiek žinau, darbininkų priklauso prie SLA. arba pašelpinėse draugijose, tai pataikauja biznieriams tautininkams už gražų žodelį, ar pavažinėjimą automobiliuje. Už tai atiduoda savo balsus ir visame palaiko jų pusę užmiršdamos, kad pačios darbininkės iš kurių anie tik pasijuokia, pasinaudoja jū lengvatikyste. Mes privalome permatyt savus reikalus ir nesiduot būt kam nors įrankiu.

Daugelis darbininkų moterų turi labai klaidingą nuomonę ir jos neveikia todėl, kad jos nelinkę organizuotis ir kovot, kaip nekurie sako: kad jos lauktų kokios ten pagalbos iš dangaus nukrintant, arba tingėtų veikt. Ir netodel kaip kurios teisinasi, kad nenori prigulēt draugijose, būk jų vyrais jas pajuokia. Jei žmogus tikrai nori, tai ji nesulaikys nei pajuokimai nei persekiojimais. Laikas mums darbininkėms klaidingą mintį mesti. Kiek teko patēmyt ir išsikalbēt su šapose dirbančiom darbininkėm, arba šiaip mažius biznelius laikančias, tai jos tikisi įsigyvent, susitaupyti, praturtēt, o žinoma, žmogus paturtės, tai kam jam turi rūpēt tie darbininkų reikalai ir tą geresnē ateitis? Jis ar ji ir taip bus laimingesnis už kitus, o jeigu jis bus laimingesnis, tai ir jo vaikai, žinoma, užaugs laimingesniais.

Draugės, meskime tą tuščią viltį praturtėjimo! Šiandien menkai reiškia sučėdinimas kelių šimtų dolerių, arba ir kokis biznesis. Ateis ir vėl bedarbės, o gal ir greitu laiku ateit, gi bedarbės laike sunku netik darbininkui, be darbo greitai išaina sučėdyti pinigai, bet ir mažiems biznieriams. Jeigu šiandie darbas nesunku gaut, ir net moteris kviečia prie vyriškų darbų, tai žinokim, kad pasaulis rengiasi prie naujo karo... O

jeigu ateina ir vėl karas dar baisesnis, tai ar mes galime ramiai laukt žudinių laiko? Mes privalome būt pasirengę viską patikt, mes privalome organizuotis, nes gerai žinome, kad neorganizuotų niekas nepaiso. Turime gerai žinot, kad atėjus vėl karei ims prievarta mūs tėvus, vyrus, brolius ir sūnus, o gal ir mus pačias moteris. Ar mes neorganizuotos, ne pasirengę galėsime pasipriešint tam viskam? Draugai ir draugės, kurie laiko mažus biznius, turėtų išvien su mumi darbininkai laikytis ir darbininkiškose draugijose prigulēt kartu ir veikt, nes mes visi stovime ant to paties kelio.

Kaip Lenkijoje ir kitur moteris ima netik prie sunkių darbų, bet ir į karę, tai ne kitaip ir Amerikoje bus. *Marė Kailiūtė.*

PROTOKOLAS

LMPS. Pild. Komiteto posėdžio, laikyto 28 d. balandžio, 1923 m. Brooklyn, New York.

Posėdyje dalyvavo Pild. Kom. narės: dd. M. Paukštienė, K. Petrikienė, M. Undžienė, E. Vilkaitė, adm. O. Šimoliuniūtė.

Pirmininke išrinkta K. Petrikienė.

1) Skaityta protokolas pereito posėdžio ir, priimtas.

2) Išklaudyta raportai sekr. administratorės ir komisijos LPKGF. knygų peržiūrėjimo. Raportai priimti.

3) Nutarta LPKGF. visus pinigus ir knygas perduoti Lietuvos Kalinių Šelpimo Fondui.

4) Nutarta padidinti siuntimą "Darbininkų Balso", ant 25 egz. del LMDD.

5) Nutarta surasti tinkamą veikalą del išleidimo. Darba pavestas d. K. Petrikieni.

LMPS. Pild. Komiteto Sekretorė

M. Paukštienė.

LMPSA. Centro Sekr.

O. Šimoliuniūtė.

STIPRINKIME SAVO ORGANIZACIJĄ.

Pastaraisiais metais darbininkų judėjimas lig ir susilpnėjo, daug narių pasitraukė iš įvairių pramonės unijų ir šiaip darbininkiškų organizacijų. Kodėl tas dizorganizavimo krizis apsieiškė darbininkiškame judėjime? Pamininė priežastis ar nebus tik tame, kad per pastaruosius dvejus, trejus metus darbininkai turėjo pergyventi daug visokių nesmagumų.

Pasibaigus pasauliniam karui, valdančioji klasė pradėjo nukapoti darbininkams algas iki žemiausio laipsnio. Darbininkų gyvenimas pa-

sidarė sunkus ir jie nešė tą sunkią gyvenimo naš-tą iki galutinai pritruko kantrybės. Ir kuomet darbininkų ekonominė padėtis pasidarė taip sun-ki, kad jau negalėjo ilgiau kesti to baisaus skur-
do, tai tuomet austuvių darbininkai išėjo į strei-
ką, idant iškovojus didesnį juodos duonos kasnelį.
Jų kova tęsėsi apie šešius mėnesius ir galų gale
streikas likos pralaimėtas. Tas austuvių darbi-
ninkų suklypimas kovos lauke padarė didelį smu-
gį visam darbininkų judėjimui šioj šalyje.

Dar tas darbas ir vargas nepasibaigė aus-
tuvių darbininkų tarpe, kaip vėl iškilo naujas
darbininkų susikirtimas su darbdaviais, tai yra
angliakasių ir gelžkelių darbininkų streikai. Ang-
liakasiai ir gelžkelių darbininkai turėjo daug
vargso panešti per šešius-septynius kovos mėne-
sius. Šimtai darbininkų šeimynų vedė kovą su
bado šmėkla, kuri jau iškėtus nagus laukė pas-
kutinės minutės, kad pasigriebti juos ir paskan-
dinti prapulties bedugnėj. Po ilgos ir sunkios
kovos angliakasių ir gelžkelių darbininkų strei-
kai likosi pralaimėti. Tai antras didelis smugis
darbo klasės judėjimui. Tai tie darbininkų ko-
vos nepasisekimai nupuldė jų dvasią ir dalis dar-
bininkų pasitraukė iš organizacijų. Vieni eko-
nominių sąlygų verčiami apleido ir netekę ener-
gijos daugiau kovoti pasitraukė iš veikimo.

Dabargi ekonomiškis krizis veik praėjo. Dar-
bai pradėjo eiti geriau ir kas dien vis daugiau ir
daugiau darbininkų paima prie darbo.

Nors darbai pradeda eiti geriau ir darbinin-
kams vėl pradeda pakelti algas, bet tuo pačiu sy-
kiu ir pragyvenimo reikmenų kainos kyla. Dar-
bininkai neturėtų laukti, kol vėl prieis prie ban-
kruto slenkščio, bet mes turime vėl įtempti visas
jiegas ir visu smarkumu eiti į neorganizuotų
darbininkų minias ir rodyti jiems tikrąjį kelią
kuriuom eidami galėsime galutinai sutriuškinti
šios vergijos pančius ir pasiliuosuoti iš jos.

Taigi, draugės ir draugai, atgaivinkime sa-
vo spėkas ir energiją taip, kaip pavasaryje at-
gija visa gamta ir puošia savo grožybėmis visą
žemės kamuolį. Tai taip ir mes atgaivinę savo
spėkas ir energiją pradėkime vėl organizavimo
darbą ir veskime neorganizuotus darbininkus į
tikrai darbininkiškas organizacijas, kurios tikrai
stoja už darbininkų klasės pasiliuosavimą.

LMPS. narės, turime dirbti ir skleisti ap-
švietą tarpe darbininkų moterių. Aiškinkime
mes joms organizacijų svarbą ir kvieskime jas
rašytis į LMPS. ir sykiu kovoti su savo draugais,
susipratusiais darbininkais. Jungkime spėkas
prieš bendrą priešą kapitalą. Stiprinkime savo
organizaciją, o laimėjimas bus darbininkų ranko-
se.

O. Šimoliūnūtė.

ATVIRAS LAIŠKAS

“Darbininkų Balso” Redaktorei.

Rockford, Ill.

Gerbiama Redakcija: —

Kame čia yra dalykas, kad jūs prašot per
“Darbininkų Balsą” idant visos LMPS. narės
svarstyty per savo susirinkimą kas link likvidav-
imo Moterų susivienijimo, ir, kad išreikštų per
“D. B.” savo nuomones, ką mes ir padarėm.
Šaukėm ekstra susirinkimą, rinkome komisiją
tam darbui, ir mes, kaip įgaliota komisija tam
darbui, stengėmės atlikti savo užduotį, bet ant
galo pasirodė, kad tas mūsų darbas nuėjo veltui.
Nuėjo vien į redaktorės gurbą. Priežastis tur-
but, buvo tame, kad mūsų išreikšta nuomonė bu-
vo skirtinga, negu redaktorės. Tos priežasties
delei ir mūsų raštelis likosi ne patalpintas į
“Darb. Balsą”. Jeigu tas mūsų raštelis būtų
buvęs neformališkai sustatytas, tad tuojaus rei-
kėjo duoti atsakymą, kad netilps, del tos ir tos
priežasties. Iš tos priežasties mūsų kuopos narės
tuomi labai pasipiktino. Jūs manot, kad tik
jūs vienos suprantat dalykus ir viską matot.

Daug kartų buvo laikraščiuose rašyta, kad
mažiukuose miesteliuose moterys mažai ką su-
pranta ir labiausia bijo kartu su vyrais-drau-
gais darbuotis politiškame judėjime. Draugės,
nemanykite, kad tas būtų teisinga. Mažiukuose
miesteliuose taip pat didžiuma moterų viską su-
pranta, kaip ir didmiesčiuose, ir jos taip pat vei-
kia kaip ir tos “didžiosios”, jeigu dar ne geriaus.
Bet bėda, kad su mūsų išreikštomis nuomonėmis
tos “didžiosios” nenori škaitytis. Ne vien su
mūsų kuopa bet ir iš daugelio LMPS. kuopų tas
girdisi. Mes niekadoms neatsilikame jokiam
darbininkiškame judėjime, kur tik matome yra
proga, visur renkame aukas darbininkiškiems
reikalams. Mes nesenei prisiuntėm auką \$10.00
del “Darbininkų Balso”, taipgi surengėme drau-
gišką vakarienę, kurios pelną irgi skyrėme del
“D. B.” Vakarą gerai pavyko ir turėjome gra-
žaus pelno, bet kaip mes pamatėme, kad mūsų
redaktorė su mumis nesiskaito, kaip su draugė-
mis arba narėmis, tai tos priežasties delei, ta au-
ka liko sulaikyta kuopos izde. Jeigu mes neesame
vertos, kad mūsų nuomonė tilptų “Darb. Balse”,
tai mes nesijaučiame vertos ir jį remti. Jūs su
savo tokiais darbais daug narių atšaldysit nuo
veikimo. Kai taip, tai rėkiate: “kodel narės nie-
ko nerašote, ką jūs veikiate, Mes visos darbinin-
kės, mūsų visų yra reikalas veikti.” Jūs vie-
naip šaukiate, o kitaip manote. Ir ką tas visas

reiškia? Nors mes ir išreiškiame savo nuomones, bet tos mūsų mintys vien randa sau vietą jūsų, redakcijos, gurbe.

LMPS. 5 kuopos įgaliota komisija:

*Benigna Zuklienė,
Dorothy Evans,
Zopija Ladigienė.*

Red. prierasas. — Peržiūrėjus redakcijos archyvą, jūsų kuopos straipsnių minimu klausimu nesurasta. Ar jis nepasiekė redakciją, ar kur netyčia užsimetė, tai bus viena iš tų. Netiesa, kad redaktorė netalpina iš priešingos pusės keno nors straipsnių, visi straipsniai parašyti toj temoj tilpo. Uždarius diskusijas, likosi keleats straipsnių, bet tai buvo straipsniai už LMPS. prijungimą prie ADP. Tiesa, buvo vienai draugei sugražintas straipsnis su patarimu, kad ji išreikštų savo nuomonę už ar prieš LMPS. palaikymą. Draugės stambiai klysta sulaikydamos "D. B." aukas dėl to, kad jūs nuomonė dėl kokios tų priežasties netilpo spaudoje. Jeigu visos kuopos panašiai pasielgtų, tai laikraštis pats turėtų sustot ejęs, nes nebūt kuom už spaudą bei popierą užmokėt. Jeigu kuri viršminkė nepatinka, galima ją pakeist kita, bet patsai darbas neturi nuo to nukentėt. Jei šiame klausime mūsų nuomonės dalijasi, tai da nereiškia, kad veikimas turi apsisot, gal ateity bus ir daugiau panašių klausimų, reikės vėl diskutuot, vėl mūs mintys gali skirtis ir dėl to neprotinga būtų organizaciją apleist.

LMPS. ANTRO RAJONO KUOPŲ ATYDAI.

Birželio 24, 1923, įvyks antro rajono pusmetinė konferencija Maple Parko vasarnamyje, Methuen, Lawrence, Mass. priemiestyje. Kiekviena kuopa turi prisijusti delegates. Nes daugiaus delegačių suvažiavus, daugiau ir naudingo darbo galima atlikti. Konferencijoj reikės daugelį svarbių reikalų aptarti. Taipgi turėsime aptarti apielinkių organizatorių tolimesnį buvimą, nes bendrai veikiant su ADP. ir ALDL. mažai jos yra reikalingos. Konferencija šį klausimą turėtų išspręsti. Taipgi svarbūs dalykai, kuriuos turėsime svarstyti tai ADP. jaunuolių lyga, politiški kalinių šelpimas ir daugelis kitų svarbių klausimų. Delegates turi suvažiuoti ankti, kad būtų galima konferenciją atidaryti kaip

dešimtą valandą ryte. Subatos vakare, prieš konferenciją, bus piknikas tame pačiame parke dėl rajono naudos, todėl delegates, kurios nori, gali suvažiuoti iš vakaro.

Org. E. H. Baniulienė.

"Darbininkų Balso" knygų katalogas

Ką Kiekviena Motina Privalo Žinoti	.....	.25
Moteris ir Jos Ekonominis Padėjimas	.....	.20
Kūdikų Priežiūra	.....	.25
Šeimyna Seniau, Dabar ir Ateityj	.....	.15
Šeimyna Socialistinėj Darbininkų Valst.	.....	.10
"M. B." Kompletas 1916—1917 metų	.....	2.50
"M. B." Kompletai 1918 metų	.....	2.50
Rusijos Revoliucijos Istorija	.....	1.00

SVETIMOS LAIDOS.

Ant Rytojaus po Socialės Revoliucijos	.....	.35
Ta pati apdaryta	.....	.60
Jono Biliuno Biografija	.....	.50
Ta pati apdaryta	.....	.75
Istorija Socializmo Suvienytose Valstijose	.....	1.00
Ta pati apdaryta	.....	1.50
Atmosfera arba Oro Gazai ir Jų Ypatybės. Apd.	.....	.75
Karolio Markso Teorinė Sistema. Apdaryta	.....	1.50
Ženyba ir Žmogaus Gyvenimo Siekinys	.....	.15
Kodėl Bažnyčia Priešinasi Socializmui	.....	.15
Organizuokitės	.....	.5
Moteris Kapitalizmo Gadynėj	.....	.15
Tveriamasis Revoliucinis Socializmas	.....	.25
Valstybė ir Revoliucija. Apdaryta	.....	.75
Anarchizmas ir Socializmas. Apdaryta	.....	.60
Mokslinio Socializmo Išsiplėtojimas. Apdaryta	.....	.75
Iš Komunistų Programos. Apdaryta	.....	.55
Pirm III Kom. Internacionalo Kongreso	.....	.8
"Kas gie Tie Bolševikai ir Sovietai?"	.....	.10
Revoliucija ir Moteris	.....	.10
Ant "Rus. Rev. Ist." duodame 30 nuošimtj.		
Ant savo laidos duodame 50 nuošimtj; ant svetimos laidos — 25 nuoš.		
Skaitykite ir platinkite šias knygas.		

"MOTERŲ BALSO" KOMPLETAI UŽ 1919, 1920 1921 METUS JAU GATAVI.

Kas norit turėti trejų metų sutrauką darbininkų judėjimo, ypatingai iš darbininkų judėjimo, tas būtinai privalo įsigyti šias abi knygas. Jose yra daug rašinių, kurie ilgai nenustos savo svarbos.

L.M.P.S. kiekviena kuopa privalo turėti savo archi-ve ne tik šių metų kompletus, bet ir 1917 ir 1918 m., nes tai yra puikus atspindis visos L.M.P.S. darbuotės. Prie to, yra ir dokumentai, kuriuose telpa visi mūsų tarimai. Kompletų kaina \$2.50 vienas egz.

"DARBININKIŲ BALSAS"
46 Ten Eyck St. Brooklyn, N. Y.

54469

Lib. TSU
Knyga Rusų
Knygų
Saugyba